

Kvalitetsrapport for skoler 2015

Kommunerapport

Indhold

Indledning	4
De nationale mål for kvalitet på skoleområdet	4
Københavns pejlemærker på skoleområdet	4
Fremgang i resultaterne og god trivsel hos eleverne	5
Vigtige udfordringer og indsatser	6
Anvendelsen af kvalitetsrapporten	9
Faglige handlingsplaner for skoler med særlige udfordringer	9
Status for skoler på faglig handlingsplan	10
Faglighed	11
Generel fremgang i de faglige resultater i København	11
Resultaterne ved folkeskolens 9. klasseprøve	12
Spredning og udvikling i skolernes faglige resultater	13
Resultaterne i de enkelte prøvefag	14
Fortsat udfordring i matematik	14
Skolernes undervisningseffekt	16
Positiv udvikling i de nationale test	19
Kompetencedækning i undervisningen	20
Chancelighed	22
Udviklingen for de fagligt svageste elever	22
Fortsat præstationsgab imellem de et- og tosprogede elever	26
Indsatser for at styrke de fagligt svageste elevers forudsætninger	27
Inklusionsprocent og visitation til specialiserede tilbud	28
Visitation til de mest specialiserede tilbud	29
Den fremadrettede inklusionsindsats	29
Ungdomsuddannelse	31
Elevernes uddannelsesparathed i 8. klasse	31
Elevernes placering 3 og 15 måneder efter afsluttet 9. klasse	32
Elevernes uddannelsesparathed skal styrkes	37
Trivsel	38

Udgivet af

Børne- og Ungdomsforvaltningen
Gyldenløvesgade 15

tekst: Fagligt Center
foto: Joachim Adrian/Polfoto

www.kk.dk

Måling af elevernes trivsel	38
Faglig trivsel, social trivsel, støtte og inspiration samt ro og orden	39
Glæde ved skolen og oplevelsen af tryghed	40
Elevfravær	46
Tillid og attraktivitet	48
Forældrenes til- og fravalg af skolerne	48
Medarbejdernes trivsel og sygefravær	51
Appendiks	54

Indledning

Kvalitetsrapport for Københavns Kommune giver et overblik over, hvordan det går på væsentlige områder for kvaliteten i den københavnske folkeskole. Det gælder elevernes faglige udvikling undervejs i skoleforløbet og deres resultater efter 9. klasse; det gælder deres chancelighed samt parathed til og videre færd i ungdomsuddannelse; og endelig gælder det skolernes evne til at tiltrække og fastholde elever og forældre i den lokale folkeskole.

Kvalitetsrapporten er bygget op omkring de pejlemærker for kvalitet på skoleområdet, som Børne- og Ungdomsudvalget i 2013 vedtog for den københavnske folkeskole. Pejlemærkerne er i høj grad sammenfaldende med de tre nationale mål for folkeskolen, der er vedtaget i forbindelse med folkeskolereformen.

De nationale mål for kvalitet på skoleområdet

I forbindelse med gennemførelsen af folkeskolereformen er der politisk vedtaget tre nationale mål for folkeskolen:

- Folkeskolen skal udfordre alle elever, så de bliver så dygtige som de kan
- Folkeskolen skal mindske betydningen af social baggrund i forhold til faglige resultater
- Tilliden til og trivsel i folkeskolen skal styrkes blandt andet gennem respekt for professionel viden og praksis.

Københavns pejlemærker på skoleområdet

Børne- og Ungdomsudvalget vedtog i 2013 fem pejlemærker for skoleområdet, der understøtter en tydelig, politisk vedtaget retning i København, hvor alle arbejder hen mod fælles mål.

Faglighed

”Alle elever skal være dygtigere”

Chancelighed

”Betydningen af social og etnisk baggrund skal mindskes. Der skal ikke udskilles flere elever til segregerede tilbud”

Ungdomsuddannelse

”Alle elever skal gennemføre en ungdomsuddannelse”

Trivsel

”Alle elever skal have et godt skoleliv, hvor de trives”

Tillid og attraktivitet

”Tilliden til skolerne og respekten for professionel viden og praksis skal højnes, så forældrene i København vælger folkeskolen”

Kvalitetsrapporten kan ses som en temperaturmåling på, hvor langt vi i København er i arbejdet med de nationale mål og de pejlemærker, vi har sat for vores skoler.

Fremgang i resultaterne og god trivsel hos eleverne

Det går på afgørende områder fremad for skolerne i København:

Faglighed

Der er for de samlede bundne prøver for 9. klasse i 2015 sket en fremgang på 0,3, så det samlede gennemsnit er på 6,7. En tilsvarende stigning ses på landsplan. Gennemsnittet dækker over væsentlige forskelle mellem skolerne, men der er i år markant flere skoler, der befinder sig i den øverste del af karakterspændet mellem 7 og 9. Også i de nationale test er der en positiv udvikling i forhold til, hvor stor en del af eleverne, der klarer sig godt i testen. Det gælder alle testene. Samtidig er andelen af dygtige elever i de nationale test steget og andelen af elever med dårlige resultater reduceret på stort set alle klassetrin.

I forlængelse af folkeskolereformen er der sat et mål om, at skolerne frem mod 2020 skal opnå fuld kompetencedækning svarende til, at 95 % af undervisningstimerne varetages af en lærer, der er uddannet eller har tilsvarende kompetencer indenfor det pågældende fag. I skoleåret 2014/15 var kompetencedækningen samlet på 81,1 % - med væsentlige variationer mellem skolerne gående fra fuld kompetencedækning til omkring 50 %. Det forventes, at målet om fuld kompetencedækning i 2020 kan nås.

Chancelighed

Der har ved afgangsprøverne i 2015 været fremgang i resultaterne for både ét- og to-sprogede. Samtidig er der fortsat et præstationsgab på næsten to karakterpoint, hvilket har ligget relativt stabilt de sidste fire år. Den fremgang, der har været for alle byens elever, gør sig også gældende for de 20 % fagligt svageste, der i 2015 fik et gennemsnit på 3. Der er stor forskel fra skole til skole på, hvor stor karakterdifferencen er imellem gennemsnittet og de 20 % fagligt svageste. På nogle skoler er den på omkring 2 karakterpoint, mens den på enkelte skoler er på over 4 karakterpoint.

Ungdomsuddannelse

I overgangen til ungdomsuddannelse er der en lille positiv fremgang i andelen af unge, der 15 måneder efter afsluttet 9. klasse er i gang med en ungdomsuddannelse. På den skole, der har bedst resultater på dette parameter, er 100 % af de tidligere 9. klasseelever i gang, mens tallet på den skole, hvor færrest tidligere 9. klasseelever er knap 60 %. Tallene peger samlet set på, at der fortsat er ganske langt til, at København når målet om, at 95 % af en ungdomsårgang skal gennemføre en ungdomsuddannelse.

Trivsel

Eleverne i København trives ligeså godt som eleverne gør i resten af landet. Det er dokumenteret i den nationale måling af elevernes trivsel, som Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling gennemførte i foråret 2015. Målingen er den første af sin slags, så det er ikke muligt at sige, om der i København er en bedre trivsel blandt eleverne end tidligere. At dømme på de undersøgelser, ministeriet har fået foretaget af trivslen før og efter folkeskolereformen, er der dog ikke noget, der tyder på, at eleverne generelt trives dårligere end de tidligere har gjort. Der er dog for de københavnske skolelever såvel som for eleverne på landsplan en udfordring, når det gælder området for støtte og inspiration i undervisningen. Analysen af resultaterne peger på, at det især er elevernes medbestemmelse, det halter med. Her oplever en større gruppe elever, at de ikke er med til at bestemme, hvad der arbejdes med i klassen og, at deres ideer ikke bliver brugt i undervisningen.

Elevfraværet har ligget ret stabilt over de seneste tre år. Det gennemsnitlige fravær er fortsat noget højere i København end i landet samlet set. I København er det således på 13,8 dage pr. elev om året, mens det på landsplan er på 10,8 dage. Igen er der væsentlige forskelle mellem skolerne. Der er derfor fortsat behov for, at skolerne arbejder systematisk på at nedbringe elevfraværet, i nogle tilfælde med support fra forvaltningen.

Tillid og attraktivitet

Der har over de sidste fire år ret stabilt været ca. 60 % af forældrene til børn, der skulle starte i 0. klasse, som valgte den lokale folkeskole til deres barn. I 2015 lå det samlede tal netop på 60 %, mens 18 % af børnene startede i en anden kommunal folkeskole, mens 22 % af børnene startede på en privatskole. Andelen af forældre, der har valgt privatskole til deres skolestartende barn, har også ligget ret stabilt de sidste år, dog med et lille fald i andelen fra 2012 til 2013.

Vigtige udfordringer og indsatser

Selvom der altså generelt er en positiv udvikling på skolerne i København, så er der også nogle væsentlige udfordringer, som det er nødvendigt, at det samlede skolevæsen arbejder fokuseret på at løse:

- Hvordan hæver vi det samlede faglige niveau yderligere, så vi nærmer os landsgennemsnittet?
- Hvordan hæver vi det faglige niveau i matematik?
- Hvordan hæver vi det faglige niveau blandt de lavest præsterende elever – især de tosprogede drenge?
- Hvordan øger vi andelen af elever, der begynder i en ungdomsuddannelse efter folkeskolen ved bl.a. at styrke elevernes uddannelsesparathed?
- Hvordan styrker vi ledelsen af vores skoler?

De lokale løsninger på disse fælles udfordringer er på forskellig vis beskrevet i de enkelte skolers kvalitetsrapporter. De indgår også i den faglige ledelsesdialog, som foregår imellem skolelederne og deres ledere og internt på skolerne. Og endelig er der på tværs af skolerne i byen iværksat en række politisk besluttede indsatser, som præsenteres kort her og uddybes undervejs i kvalitetsrapporten.

Det faglige niveau skal hæves med et stærkt fokus på faglige resultater og ”læring der ses”

Der er i løbet af de sidste 4-5 år blevet implementeret en række initiativer, der skal skærpe fokus på faglige mål, resultater og progression for derigennem at hæve det faglige niveau: I den politiske og forvaltningsmæssige styring af skolerne følges der systematisk op på politisk vedtagne mål og pejlemærker i bl.a. kvalitetsrapporter og resultatkontrakter. I ledelsesdialogen imellem forvaltning og skoleledere og imellem skoleledelse og lærerteam sættes elevernes resultater, progression og barrierer herfor systematisk på dagsordenen. Og i lærernes arbejde med at omsætte målene i folkeskolereformen til praksis, er der i stigende grad fokus på at udvikle konkrete og synlige læringsmål. Her skal det ikke bare blive klart for lærerne, men også for eleverne, hvad der skal læres i det enkelte undervisningsforløb, hvornår det er lært og hvad næste skridt i deres læringsproces er.

Det er i den forbindelse afgørende, at forvaltningen ikke bare dagsordenssætter, men også er lydhøre og supporterer skolerne med udvikling og implementering af metoder, værktøjer og kompetencer, der kan facilitere det systematiske fokus på elevernes faglige progression. Af de mange initiativer, der er igangsat, er det værd at nævne den indsats for ”læring der ses”, som gennemføres på alle skoler i byen og involverer alle lærere på skolerne mellemtrin (4.-6. klasse). Indsatsen har til formål at øge elevernes læring via udvikling af mere inkluderende og differentierede læringsfællesskaber, og de såkaldte didaktiske

”vejvisere”, der uddannes på hver skole skal inspirere og guide deres kolleger i arbejdet og medvirke til, at indsatsen forankres godt på hver skole.

Matematik skal styrkes med tidlig indsats og udviklingen af en bydækkende matematikstrategi

Der er i de senere år gennemført en massiv indsats for at styrke matematikundervisningen på de Københavnske skoler, og der foregår på byens skoler megen god undervisning varetaget af kompetente og engagerede lærere. Der er uddannet mere end 80 matematikvejledere, ligesom der løbende er gennemført udviklingsforløb og kompetenceudvikling i matematik. Desværre afspejler indsatserne sig endnu ikke i alle skolers resultater. Og der er derfor fortsat en væsentlig forskel på resultaterne i København og dem, der på landsplan er i dette fag.

Derfor er der nu sat gang i et arbejde med at udvikle en bydækkende strategi for, hvordan der skal sættes ind på skoler og i dagtilbud med varige og effektfulde indsatser, der kan bidrage til at gøre børnene dygtigere til matematik. På nuværende tidspunkt står det klart, at vi i de kommende år kommer til at arbejde videre med målrettede indsatser i matematik i form af:

- Tiltag for skabelsen af tidlig matematisk opmærksomhed i dagtilbud
- Fortsætte arbejde med synlig læring og udvikling af en evalueringskultur med systematisk feedback til eleverne
- Faglig ledelse og strategisk brug af vejledere

De mest udfordrede elever skal løftes af ”læring der ses” og skræddersyede tilbud

En stor gruppe af eleverne på de københavnske skoler kan både ud fra en social og en faglig synsvinkel betragtes som udfordrede. De kan have en familiebaggrund med få ressourcer eller komme fra decideret uddannelsesfremmede hjem, hvor støtten til skolearbejdet er minimal eller ikke eksisterende. De kan dog også være uden påvirkning af sådanne faktorer. Fælles for denne elevgruppe er det imidlertid, at mange får ganske svært ved at klare sig i og gennemføre en ungdomsuddannelse, fordi deres faglige kompetencer er for dårlige.

Det er i den måde, folkeskolereformen bliver implementeret i København, den gennemgående filosofi, at vi med undervisningsdifferentiering og aktiv inddragelse af eleverne i egen læring kan blive bedre til at udfordre og motivere alle elever, både de stærke og de svagere. Ligeledes er der for de fagligt mest udfordrede elever potentialer i de muligheder, der er for at understøtte et bredere, mere praktisk og sansemæssigt læringssyn via åben skole samt den understøttende undervisning og faglige fordybelse.

Parallelt med den gennemgående indsats, der i ”læring, der ses” bliver gjort for at tilvejebringe bedre læringsmuligheder for både svage og stærke elever, er der fortsat en række skræddersyede tilbud, der med en særlig indsats skal styrke særlige elevgrupper med særlige udfordringer. Det gælder bl.a. intensive læringsforløb (de såkaldte ”turboforløb”) i dansk og matematik, ”lær at lære” forløb og særligt tilrettelagte forløb, der i regi af de enkelte skolers ressourcecentre gennemføres for konkrete elever eller elevgrupper på baggrund af disses særlige udfordringer.

For de tosprogede elever, herunder drengene, er der en række særlige indsatser på tværs af byen:

- Københavnermodellen giver børn med udfordringer i sprog mulighed for at få et skoletilbud på skoler med et socialt og fagligt overskud til at give netop disse børn en særlig støtte.

- Den sproglige dimension, herunder dansk som andetsprog, indgår som en fast del, når lærere efteruddannes til nye uddannelsesfag. Det skal styrke den sproglige dimension i fagene, så eleverne ved at få flere ord på de faglige begreber bedre forstår dem og kan relatere den nye viden til deres eksisterende viden.
- Københavnerakademiet giver drenge på 8. klassetrin, der både har faglige udfordringer og et udnyttet fagligt potentiale et tilbud om et intensivt forløb, der både arbejder med drengenes faglige og personlige kompetencer og følges op på de skoler, drengene går på.
- Second Chance i ungdomsskolen er et tilbud for unge på 8. og 9. klassetrin, der har svære faglige og sociale udfordringer og som ofte har haft et skoleforløb og højt fravær. I Second Chance får de unge et tilbud i trygge rammer med tæt individuel opfølgning og faglig undervisning på det niveau, hvor de nu er.

En tidligere og bredere indsats skal styrke eleverne i overgangen til ungdomsuddannelse

København skal, som resten af landet, leve op til de mål, der nationalt er sat om, at 95 % af en ungdomsårgang skal gennemføre en ungdomsuddannelse og at 25 % af en ungdomsårgang skal vælge en erhvervsfaglig ungdomsuddannelse. Den såkaldte profilmodel udviklet af Ministeriet for Børn, Unge og Ligestilling peger imidlertid på, at der på nuværende tidspunkt er 89 % af en ungdomsårgang i København, der kommer til at gennemføre en ungdomsuddannelse i løbet af de næste 25 år. Det placerer København blandt de svagest præsterende kommuner i landet. 13,8 % af de elever, der gik ud af 9. klasse i sommeren 2014, var 15 måneder efter i gang med en erhvervsfaglig uddannelse. Det peger på nogle udfordringer, som det er nødvendigt at imødekomme med en tidligere og bred indsats, som styrker elevernes uddannelsesparathed og åbner deres øjne for de mange muligheder, herunder for erhvervsuddannelse, de har, hvis de støttes i at udvikle de rette forudsætninger og kompetencer.

Der er i den indsats, der skal gennemføres på tværs af alle skoler, behov for:

- Tydelig retning, krav og systematik i arbejdet med udskolingen
- At skolerne får mere støtte i deres udvidede vejledningsopgaver i forhold til at hjælpe de unge på vej i den rigtige ungdomsuddannelse
- At der sker en tidlig opsporing af elever, der har brug for en særlig indsats for at blive klar til ungdomsuddannelse ved udgangen af 9. klasse.

Ledelsen af skolerne skal støttes i at kunne imødekomme krav fra reform mv.

I København har vi veluddannede og kompetente skoleledelser, som arbejder professionelt og ambitiøst med at skabe de bedste rammer for lærernes indsats for at styrke elevernes læring. Folkeskolereform mv. stiller nye og skærpede krav til skoleledelsens rolle, som en helt central nøgle til at lykkes med de forandringer, der skal ske på skolerne. Derfor arbejdes der med styrkelse af den faglige ledelse bl.a. med skoleledelsesprofilen, som en langsigtet strategisk udvikling af skoleledelse i København.

Der er tale om nye forventninger til ledelsesrollen på skolen, og det kan være forskelligt, hvor hver skoleledelse er i dag i forhold til profilens kompetencer. Skoleledelsen skal derfor have den nødvendige support og kompetenceudvikling for at indfri forventningerne til, hvad det kræver at udøve god skoleledelse. For at kunne målrette kompetenceudviklingen drøftes indsatser og behov i den faglige ledelsesdialog, der er imellem skolelederne og deres ledere, ligesom der i foråret 2016 er tilbud om kortlægning af skoleledelsens kompetencer.

Der er på tværs af skolerne etableret læringsnetværk for skoleledelser, hvor de enkelte ledelsesteam deler og udveksler erfaringer om faglig ledelse.

Anvendelsen af kvalitetsrapporten

Den samlede kvalitetsrapport for København giver i sammenhæng med kvalitetsrapporterne for de enkelte skoler et billede af de faglige resultater, udviklingen og de konkrete udfordringer, kommunen og de enkelte skoler står overfor. Den tjener dermed to væsentlige formål:

1. Skolens interessenter – politikere, forældre, skolebestyrelse m.fl. – får et samlet overblik over kvaliteten i det samlede skolevæsen og på den enkelte skole, sådan som den kommer til udtryk i kvantitative data samt analyser og vurderinger af disse.
2. Kvalitetsrapporten repræsenterer et centralt styringsværktøj i den samlede kvalitetsstyring i Børne- og ungdomsforvaltningen, idet den danner grundlag for den politiske og faglige ledelsesdialog, som finder sted på alle niveauer i organisationen.

De resultater, der indgår i den samlede kvalitetsrapport for 2015 har allerede i november 2015 været genstand for den første politiske behandling i form af en faglig temadrøftelse. Børne- og Ungdomsudvalget har på den baggrund besluttet, de fælles udfordringer, der skal sættes fokus på i den faglige ledelsesdialog, der i regi af kvalitets- og supportsamtalerne mellem skoleleder og områdechef finder sted i første kvartal af 2016.

Den dialog, der er imellem områdechef og skolens ledelse om skolens lokale resultater og udfordringer og de fælles udfordringer, der er på tværs af byen, danner grundlag for beslutning om nye tiltag og/eller særlig support. Desuden munder den ud i skolelederens resultataftale. I resultataftalen sættes der mål for skolens progression i det næste år i forhold til at nærme sig en realisering af de politisk besluttede pejlemærker og de nationale mål med tilhørende resultatmål. Skolebestyrelsen kan give skolelederen input til ambitionsniveauet for skolens resultater fremadrettet, inden resultataftalen indgås.

Faglige handlingsplaner for skoler med særlige udfordringer

Det er et fælles ansvar for skoler, forvaltning og det politiske niveau at sikre den samlede kvalitet i de københavnske folkeskoler. Det gælder ikke mindst når den faglige kvalitet af forskellige grunde ikke er tilfredsstillende. For skoler, der er særligt udfordrede og har behov for en mere omfattende support, kan det derfor blive nødvendigt at komme på faglig handlingsplan jf. folkeskolelovens § 40a, stk. 2.

Når en skole kommer på faglig handlingsplan, har skole og forvaltning i samarbejde ansvar for at udarbejde en handlingsplan, som beskriver de prioriterede indsatser, der skal sættes i gang. Indsatserne afspejler de udfordringer, den enkelte skole har. Det kan både handle om niveauet for de faglige resultater, elevernes trivsel og deres muligheder for at komme i gang med og klare sig på en ungdomsuddannelse.

Indsatserne i de konkrete handlingsplaner målrettes med henblik på at understøtte, at den enkelte skole udvikler undervisningsmiljøet og den pædagogiske praksis til gavn for elevernes læring og trivsel. Handlingsplanerne forventes derfor at medføre en positiv effekt på skolens faglige resultater, trivsel, chancelighed og overgang til ungdomsuddannelse.

Handlingsplanen har typisk en varighed på to år. Forvaltningen støtter løbende skolen i arbejdet med den faglige handlingsplan med analyser, identificering og prioritering af indsatser og opfølgning. Forvaltningen sørger også for, at skolerne hurtigt får den nødvendige support til at gennemføre de prioriterede indsatser som fx kompetenceudvikling for medarbejdere eller målrettede læringsforløb for grupper af elever.

I København er der i øjeblikket 12 skoler, der er på faglig handlingsplan. Børne- og Ungdomsudvalget beslutter, hvilke skoler der yderligere skal på faglig handlingsplan.

Status for skoler på faglig handlingsplan

De 12 skoler, der kom på faglig handlingsplan i foråret 2015, har alle udarbejdet konkrete handlingsplaner, der dels peger på skolens særlige udfordringer, dels beskriver de prioriterede indsatser for at imødekomme udfordringerne. Der er igangsat indsatser i skoleåret 2015/16, og skolerne har i efteråret 2015 gjort status på arbejdet indtil videre.

Tilbagemeldingerne fra skolerne er positive: Arbejdet med den faglige handlingsplan giver systematik og overblik over skolens indsatser og udvikling. Det kræver tålmodighed fra indsatserne igangsættes til effekterne kan observeres, og derfor har skolerne opstillet tegn, der løbende kan pege på, om skolen er på rette vej i forhold til den ønskede forandring. Skolerne fortsætter arbejdet med de indsatser, der er igangsat, i løbet af det næste år og igangsætter løbende flere af de indsatser, der er aftalt.

Faglighed

Dette kapitel har fokus på de faglige kompetencer, eleverne udvikler i deres skoleforløb. Nationalt er det i forbindelse med folkeskolereformen stillet som mål, at:

Folkeskolen skal udfordre alle elever, så de bliver så dygtige, som de kan

Dette mål knytter særligt an til det første af de fem pejlemærker, der i København er vedtaget for folkeskolen, nemlig at:

Alle elever skal være dygtigere

“Udgangspunktet er, at alle børn skal blive så dygtige, som de kan. Det gælder både fagligt, personligt og socialt. Livsduelighed, demokratisk dannelse og medborgerskab bliver her centrale begreber”

Elevernes faglige kompetencer belyses her først og fremmest med resultaterne ved folkeskolens 9. klasseprøve. Desuden ser vi på udviklingen i de nationale test, der gennemføres i læsning og matematik på i alt fem klassetrin op igennem skoletiden. Resultaterne i testene fungerer også som målepunkter for den nationale opfølgning på effekten af folkeskolereformen, og der er i den forbindelse opstillet tre konkrete resultatmål, som også går igen her.

I forlængelse af resultaterne i test og prøver præsenterer vi den samlede kompetencedækning i undervisningen forstået som andelen af undervisning, der varetages af lærere med det relevante undervisningsfag eller lignende kompetencer.

Resultaterne fra test og prøver giver hverken et fyldestgørende billede af alle de kompetencer, eleverne tilegner sig eller hvad de lærer igennem deres skoletid. Men de giver en indikation på, hvordan det lykkes skolerne at nå målet om, at alle eleverne skal blive så dygtige, som de kan, og om skolerne samlet set bevæger sig i den rigtige retning.

Generel fremgang i de faglige resultater i København

Der har generelt været fremgang i resultaterne ved folkeskolens 9. klasseprøve i 2015. Med et samlet karaktergennemsnit på 6,7 har afgangseleverne i København fået et resultat, der både er det højeste i de sidste fire år og 0,3 karakterpoint højere end i 2014. På landsplan har der været en tilsvarende fremgang fra sidste år til i år på 0,3 karakterpoint. Parallelt med de gode resultater ved 9. klasseprøven har der også været en samlet progression i de nationale test i læsning og matematik, så der både er en større andel af eleverne, der klarer sig godt i testene, der er flere elever med meget gode resultater og færre med dårlige resultater.

De københavnske skoler har arbejdet med at implementere folkeskolereformen siden sommeren 2014, og der kan derfor næppe tegnes en kausal sammenhæng imellem de gode resultater i test og ved 9. klasseprøven og de tiltag, der er sat i gang i den forbindelse. Der er dog en række elementer i den bydækkende og lokale kapacitetsopbygning, som kan medvirke til, at den gode faglige udvikling fastholdes og styrkes.

På Holbergskolen arbejder man målrettet på styrke og professionalisere teamsamarbejdet og den synlige læring: Lærerne skal forbedre deres praksis til gavn for eleverne ved bl.a. at tegne en tydelig "læringssti", så undervisningen bliver mere meningsgivende for eleverne. Det sker ved at lave tydelige læringsmål for eleverne og følge dem op med feedback og feedforward. I faglige fokus-samtaler følger ledelsen med de enkelte lærer-team op på progressionen på baggrund af tilgængelige data fra bl.a. test. Derved understøttes lærernes kontinuerlige og professionelle arbejde med elevernes progression.

Der arbejdes fra teamene på de enkelte skoler og til det politiske niveau med at skærpe blikket på elevernes læring og progression. På skolerne handler det om at styrke teamsamarbejdet omkring det faglige indhold og elevernes læring, herunder at samarbejde om at udvikle tydelige læringsmål for de enkelte undervisningsforløb samt at udnytte de muligheder, der i folkeskolereformen er, for at integrere et mere differentieret og praktisk orienteret lærings-syn i undervisningen. Derudover handler det om at gøre det tydeligt for eleverne, hvad de skal lære, og inddrage dem i hvordan de når derhen samt hvordan de løbende kan se, at de bevæger sig i den rigtige retning. Fra skoleledernes side arbejdes der videre med den faglige ledelse og skærpe fokus på elevernes læring og progression i den dialog, der er imellem ledelse og medarbejdere.

Forvaltningen og det politiske niveau's opgave er i høj grad at integrere det fokus på evalueringskultur med afsæt i læring og progression, som er på skolerne, i en meningsfuld ledelsesdialog i hele ledelseskæden, mellem skoleledere og forvaltning samt det politiske niveau. Og så er det afgørende for skolernes arbejde, at de får stillet relevant support, værktøjer, metoder og kompetenceudvikling til rådighed:

- I det tværgående udviklingsprojekt "læring der ses", som omfatter lærerne på alle skolers mellemtrin (4.-6. klasse), arbejdes der med at udvikle inkluderende og differentierede læringsfællesskaber, og der uddannes på hver skole didaktiske "vejvisere", der skal facilitere arbejdet med synlig læring blandt kollegerne
- De faglige fyrtårne (FAT) understøtter målstyret læring i fagene og udviklingen af det faglige teamsamarbejde på skolerne
- Det faglige implementeringsteam (FIT) understøtter og vejleder skolerne med en række opgaver relateret til implementeringen af folkeskolereformen. Det gælder både målstyret læring, teamsamarbejdet, brobygning til ungdomsuddannelse, faglig ledelse, fleksibel planlægning og organisering, styrkelsen af samarbejdet imellem lærere og pædagoger, bevægelse i fagene og realiseringen af Åben Skole.
- 6 nye kompetencecentre inden for bl.a. sprog, matematik og inkluderende læringsmiljøer skal tilbyde vejledning, sparring, inspiration og aktionslæringsforløb i forhold til konkrete udfordringer med fx dansk som andetsprog, tidlig indsats i matematik osv. Kompetencecentre er forankret på skoler, der har udviklet en særlig ekspertise inden for det pågældende område og på den baggrund vil være i stand til at inspirere og vejlede andre skoler.
- Etableringen af digitale læringsplatforme skal gøre det lettere for medarbejderne på skolerne at lave fælles planlægning samt dele viden og konkrete undervisningsforløb.
- I læringsnetværk på tværs af skoler inspirerer og støtter skolernes ledelser hinanden i at håndtere den store ledelsesopgave, der ligger i at omsætte folkeskolereformens mange elementer i skolens hverdag, og styrke den faglige ledelse med henblik på at understøtte fokus på elevernes læring.

Resultaterne ved folkeskolens 9. klasseprøve

I dette afsnit præsenterer vi gennemsnitskaraktererne ved folkeskolens 9. klasseprøve 2012-2015. Vi belyser på forskellig måde den udvikling, der har været samlet set, i de enkelte bundne prøvafag og i karakterniveau. Desuden viser vi det spænd, der er imellem resultaterne på de enkelte skoler.

Tabel 1: Gennemsnit i de bundne prøvafag ved 9. klasseprøven 2012-15

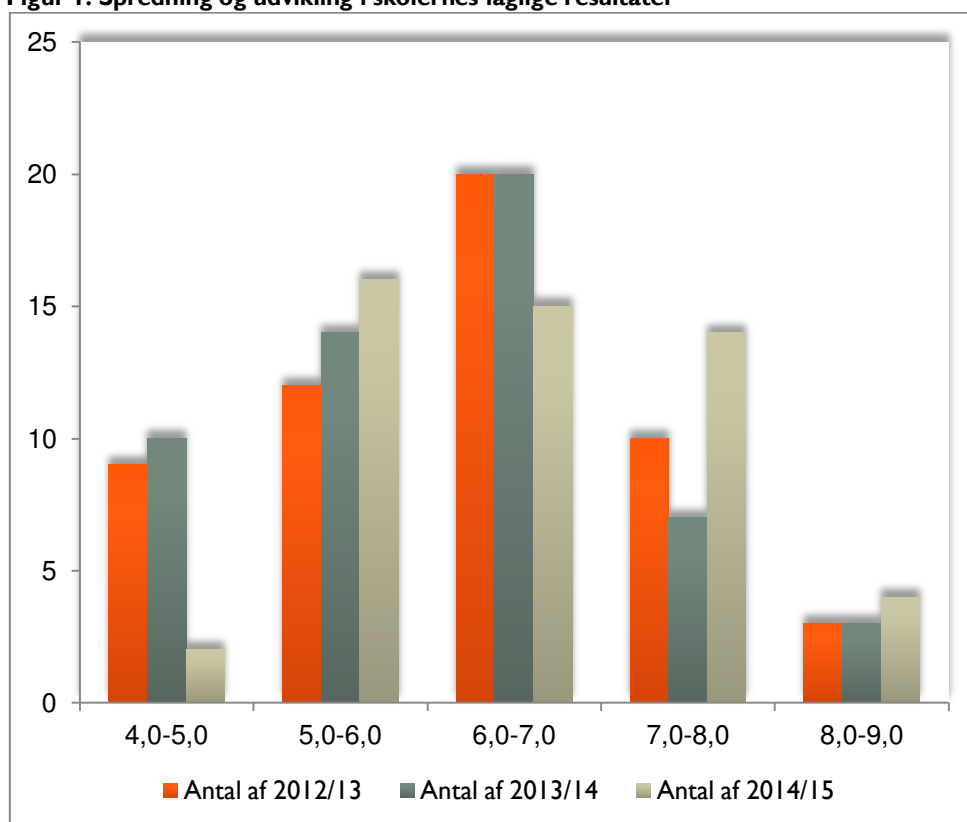
Gennemsnit i bundne prøver	2012	2013	2014	2015
København	6,3	6,5	6,4	6,7
Hele landet	6,5	6,7	6,7	7,0

Som det fremgår, har der over de sidste fire år været en lille, men dog stabil fremgang i resultaterne ved 9. klasseprøven på i alt 0,4 karakterpoint. Da der tilsvarende har været en lidt større fremgang på landsplan i den samme periode, er forskellen imellem resultaterne i København og landsresultaterne blevet marginalt større, hvilket også fremgår af figuren nedenfor.

Spredning og udvikling i skolernes faglige resultater

København repræsenterer landets største skolevæsen. Der er således i alt 58 almene folkeskoler fordelt over et ret differentieret område rent demografisk. Når vi ser på udviklingen i de faglige resultater, er det derfor ikke tilstrækkeligt at følge det samlede gennemsnit på kommuneplan. Det er også nødvendigt at se på spredningen i resultaterne og hvordan skolerne flytter sig fra år til år. Figur 2 nedenfor illustrerer over en treårig periode, hvordan skolernes samlede gennemsnit har spredt sig på karakterskalaen.

Figur 1: Spredning og udvikling i skolernes faglige resultater

Som det fremgår af figur 2 er der generelt, og ikke overraskende – en tendens til, at langt de fleste skolers gennemsnit placerer sig imellem 5 og 8 på karakterskalaen. Det er imidlertid bemærkelsesværdigt, at der i 2015 er væsentligt færre skoler, der har haft et gennemsnit imellem 4 og 5 end der var i 2013 og 2014. Ligeledes er der flere skoler der i 2015 et gennemsnit over 7 end der var i 2013 og 2014. Samlet set afspejler fordelingen naturligvis den fremgang, der generelt har været i resultaterne fra 2014 til 2015.

Børne- og Ungdomsforvaltningen understøtter på forskellig vis de skoler, der har udfordringer i forhold til de faglige resultater (eller i forhold til andre udfordringer). I de tilfælde, hvor en skole over flere år får lave resultater og eventuelt også har udfordringer på andre områder, vurderes det, om der er behov for at udarbejde en egentlig faglig handlingsplan. Indsatsen for skoler på handlingsplan er nærmere beskrevet i indledningen. Der er i øjeblikket 12 skoler i København, som er på faglig handlingsplan. Børne- og Ungdomsudvalget træffer i forlængelse af de enkelte skolers kvalitetsrapporter og de kvali-

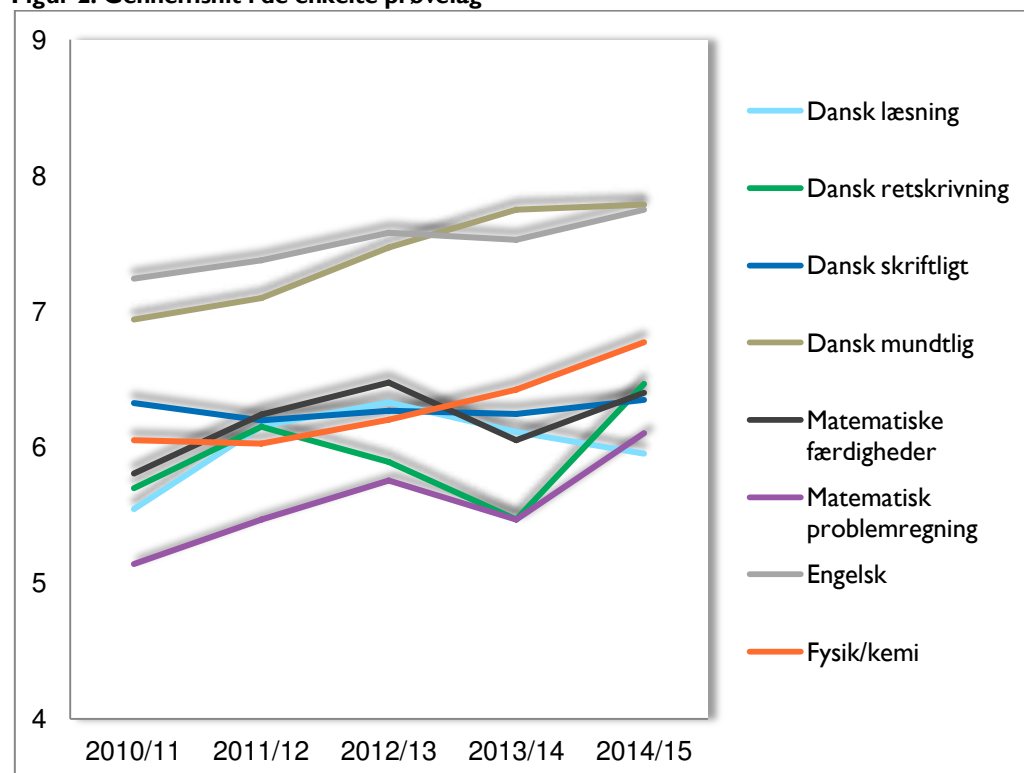
tets- og supportsamtaler, der finder sted i første kvartal af 2016, beslutning om, hvilke skoler der skal på faglig handlingsplan.

Resultaterne i de enkelte prøvfag

Ser vi på resultaterne i de enkelte bundne prøvfag, er de med en enkelt undtagelse gået frem fra 2014 til 2015. I dansk mundtlig og fysik/kemi har der været en stabilt positiv udvikling over flere år, mens der i matematiske færdigheder, matematisk problemløsning og dansk retskrivning kan ses en markant positiv udvikling fra 2014 til 2015, som til dels skyldes, at der i 2014 var et væsentligt dyk i resultaterne i disse prøvfag.

Der er et fald i resultaterne for dansk læsning. Faldet er imidlertid identisk med det fald, man også kan se i dette prøvfag på landsplan, og det kan derfor ikke udelukkes, at resultaterne skyldes sværhedsgraden eller andre forhold omkring prøven, altså at den i 2015 har været sværere end i 2014.

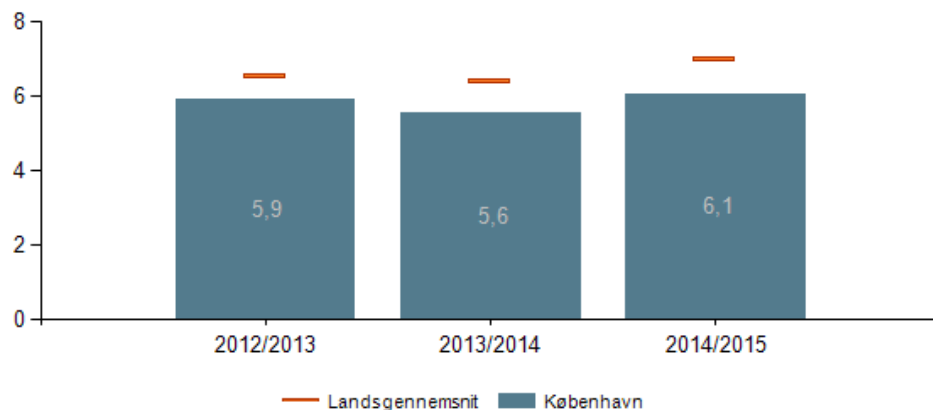
Figur 2: Gennemsnit i de enkelte prøvfag

Fortsat udfordring i matematik

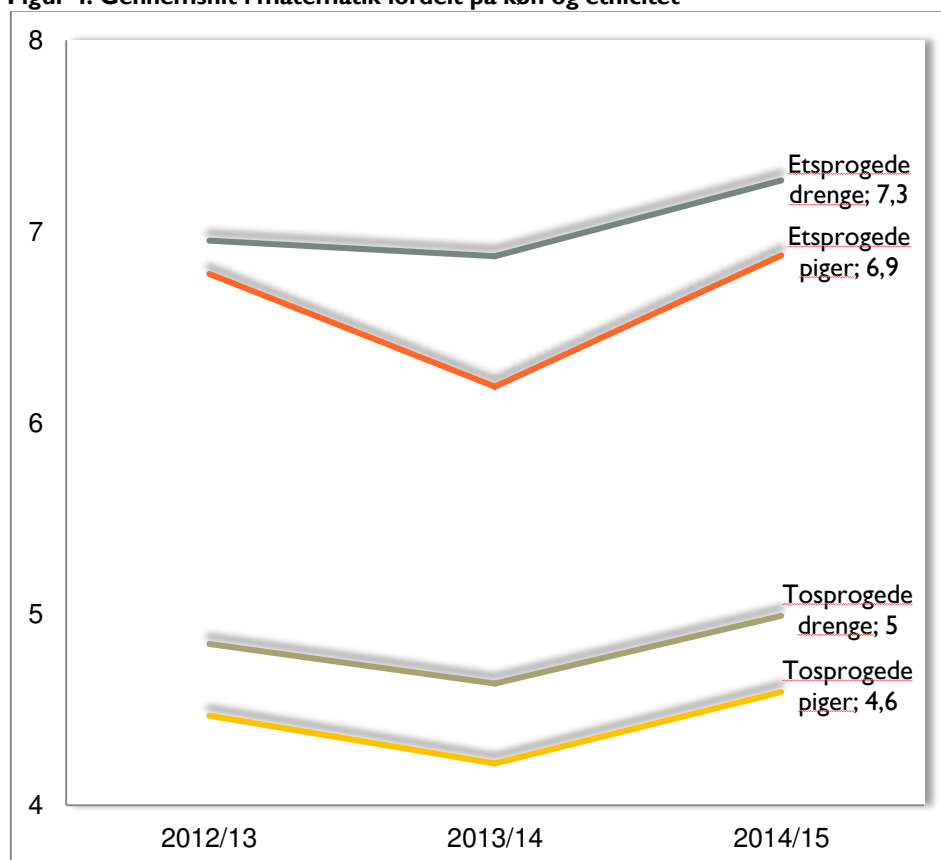
Der er altså, som det fremgår, fremgang i de fleste bundne prøvfag fra 2014 til 2015. Det gælder også i matematik, hvor det samlede resultat i matematisk problemløsning er steget med over et halvt karakterpoint (fra 5,3 til 5,9), mens der har været en mindre stigning i det samlede resultat for matematiske færdigheder (fra 5,9 til 6,2). Samlet er gennemsnittet i matematik steget med 0,5 karakterpoint fra 2014 til 2015. Det er en fin fremgang. Men den dækker også over, at der fra 2013 til 2014 var et fald i gennemsnitskarakteren på 0,3 karakterpoint. Som det fremgår af figur 3 nedenfor, er der fortsat også en væsentlig forskel på 0,9 karakterpoint i resultaterne i København og dem, der er på landsplan.

Figur 3: Resultaterne i matematik 2013-15

Ser vi på, hvordan matematikresultaterne fordeler sig i forhold til etnicitet, viser der sig et meget tydeligt billede. Først og fremmest klarer de etsprogede elever sig væsentligt bedre end de tosprogede. Der er samlet set en forskel på over 2 karakterpoint imellem de et- og de tosprogede elever. Mere overraskende er det imidlertid, at der også er en klar forskel imellem piger og drenge, og at det i matematik er pigerne, der sakker agterud set i forhold til drengene og i forhold til, hvordan de præsterer ved prøverne i de øvrige fag. Det gælder både for de et- og de tosprogede piger.

Figur 4: Gennemsnit i matematik fordelt på køn og etnicitet

Blågaard Skole har prioriteret at uddanne 2 matematikvejledere, der i samarbejde med et af de faglige fyrtårne i matematik har gennemført praksisnær kompetenceudvikling for kolleger.

På Tove Ditlevsen Skole har man sat ind med en tidlig indsats i matematik i indskolingen. Der sættes nu gang i et handleplansarbejde for at styrke den matematiske problemløsning i udskolingen og for at skabe en rød tråd i undervisningen i hele skoleforløbet.

Det er vigtigt at være opmærksom på, at skolernes resultater kan variere fra år til år. Samtidig er der typisk en vis statistisk usikkerhed, når man beregner undervisningseffekten. Derfor skal man være varsom med de konklusioner, man drager for et enkelt skoleår.

Udfordringerne i matematik er ikke nye, og der er derfor også i de sidste år sat initiativer i gang til dels at afdække, hvad der ligger bag udfordringer, dels at styrke undervisningen i faget. Bl.a. er der i forbindelse med skolernes implementering af folkeskolereformen blevet gennemført en række udviklingsforløb, hvor team af lærere har samarbejdet med de faglige fyrtårne (særligt kompetente lærere, der kan forestå faglig udvikling for kolleger) om at udvikle undervisningen. I denne sammenhæng har der været et kraftigt fokus på og stor efterspørgsel på support og praksisnær kompetenceudvikling fra de faglige fyrtårne inden for matematik. Det er både fra skolernes matematikvejledere og de faglige fyrtårne i matematik, at vi har viden om, hvad der især kan være årsager til de udfordringer, vi som kommune har i matematik sammenlignet med resten af landet.

Selvom der ikke tegner sig et klart billede af én afgørende årsag og der er også kan være stor variation på den enkelte skole og på tværs af skoler, er der dog nogle forhold, der fremhæves, når man spørger lærere, skoleledere og de faglige fyrtårne i matematik:

- Der er behov for at fokusere på sammenhængen i faget i det samlede skoleforløb
- Der er behov for en fælles didaktik forankret i den enkelte skoles fagteam og herunder også en mere strategisk brug af matematikvejlederne på skolerne og netværk på tværs af skolerne
- Der er behov for faglig udvikling, herunder en mere systematisk brug af evalueringsværktøjer
- Der er behov for, at faget får et fælles strategisk fokus som det, danskfaget har haft i en årrække, hvor man bl.a. har vedtaget en fælles kommunal læsepolitik og handleplan.

Kobler man disse forhold til den generelle udvikling i matematikfaget i disse år og den viden, vi har fra forskningen om bl.a. betydningen af tidlig matematisk opmærksomhed, kalder det på en fælles tværgående indsats. Derfor er der nu sat gang i et arbejde med at udvikle en bydækkende strategi for, hvordan der skal sættes ind på skoler og i dagtilbud med varige og effektfulde indsatser, der kan bidrage til at gøre børnene dygtigere til matematik. På nuværende tidspunkt står det klart, at vi i de kommende år kommer til at arbejde videre med målrettede indsatser i matematik i form af:

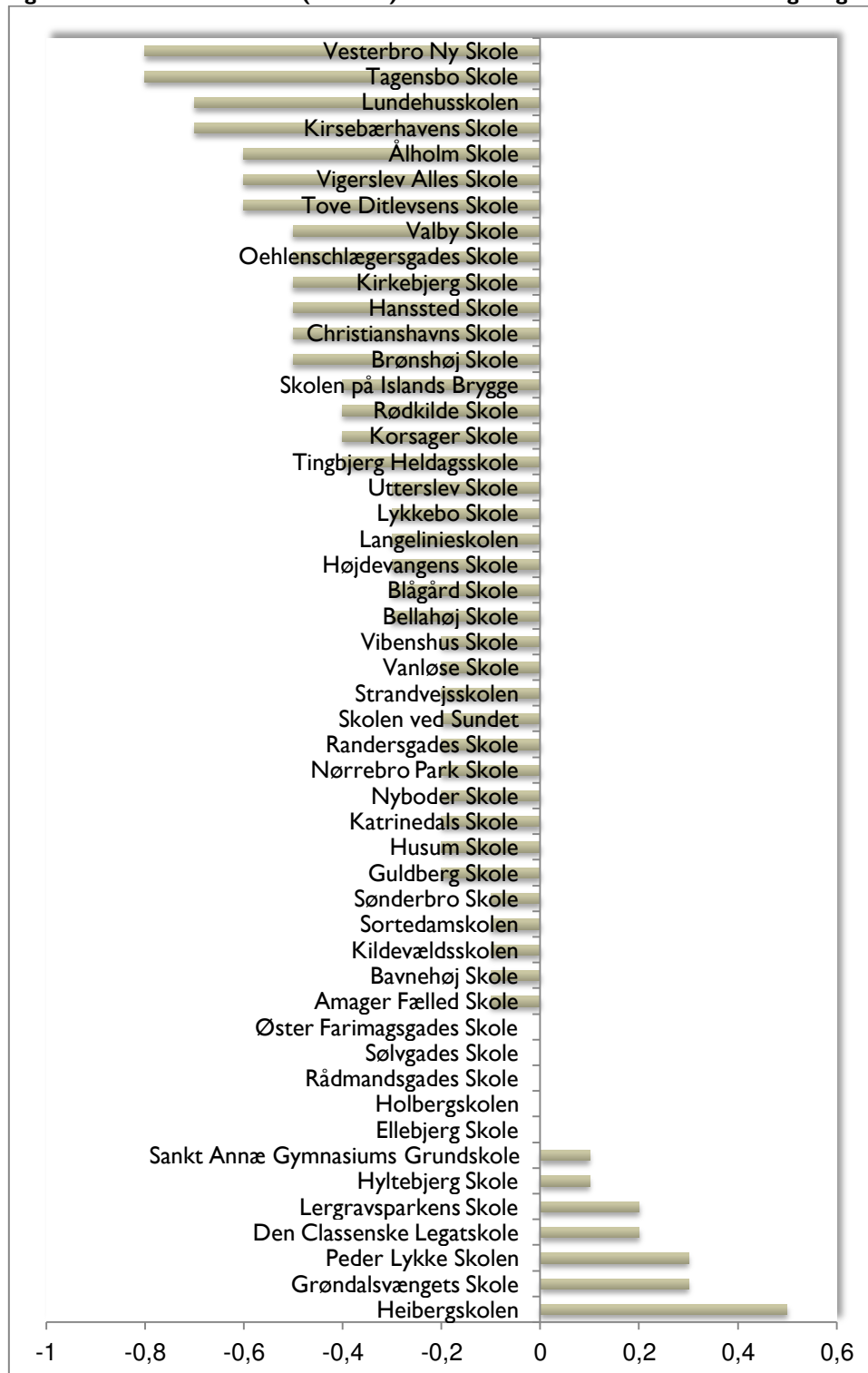
- Tiltag for skabelsen af tidlig matematisk opmærksomhed i dagtilbud
- Fortsætte arbejde med synlig læring og udvikling af en evalueringskultur med systematisk feedback til eleverne
- Faglig ledelse og strategisk brug af vejledere

Skolernes undervisningseffekt

Det er enhver skoles opgave at udfordre, løfte og motivere eleverne til at blive så dygtige som de kan. Men vi ved også, at skoler med forskellig elevsammensætning har forskellige muligheder for at løfte opgaven. Socioøkonomiske baggrundsfaktorer som forældrenes økonomi og uddannelsesniveau har afgørende betydning for de forudsætninger eleverne kommer i skole med. Og det resultat, der er flot på én skole, kan derfor være skuffende på en anden, fordi man ud fra elevsammensætningen kunne forvente et bedre resultat. På den første skole vil man tale om en mulig undervisningseffekt, mens man på den anden skole vil kunne sige, at (nogle af) eleverne ikke lærer nok.

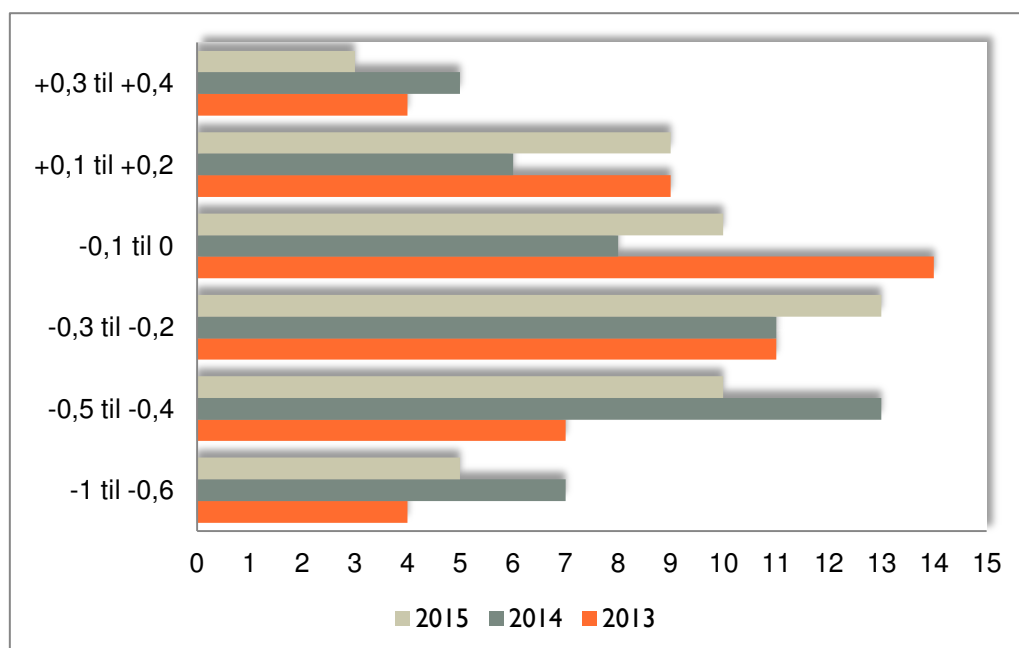
I figur 5 nedenfor viser vi, hvordan skolernes gennemsnitsresultater over en treårig periode (2013-15) ser ud i forhold til, hvad man kan forvente på baggrund af resultaterne på andre skoler med en sammenlignelig elevsammensætning. Den enkelte skoles resultater kan være dårligere end gennemsnitsresultaterne for sammenlignelige skoler. Så vil skolen være placeret med en markering mod venstre af forskellen imellem det forventede og faktiske resultat. Omvendt vil skolen, hvis resultaterne er bedre, være placeret med markering mod højre af forskellen imellem den forventede og faktiske resultat.

Figur 5: Skolernes resultater (2013-15) i forhold til resultaterne for sammenlignelige skoler

I figur 6 viser vi, hvordan udviklingen på skolerne overordnet har været i forhold til at rykke undervisningseffekten i en positiv retning. Søjlerne markerer, hvor mange skoler, der placerer sig i de forskellige intervaller.

Figur 6: Udviklingen fra år til år i skolernes resultater sammenlignet med resultaterne for skoler med sammenlignelig elevsammensætning

Som det fremgår af både figur 5 og 6, er der en mindre gruppe af de københavnske skoler, hvis resultater over en treårig periode er bedre end resultaterne for skoler med en sammenlignelig elevsammensætning. Ser vi på resultaterne for enkelte år, er der flere skoler, hvis resultater er lidt bedre end resultaterne på de sammenlignelige skoler. I 2015 er resultaterne på 12 af byens skoler bedre end resultaterne for de sammenlignelige skoler. Den gennemgående tendens er imidlertid, at resultaterne på skolerne i København ligger under de resultater, skoler med en sammenlignelig elevsammensætning har fået, og der kan pege på, at mange elever nok har forudsætningerne til at lære mere end de gør.

Det er en vigtig udfordring for de enkelte skoler og for byen som sådan at afdække, hvorfor tendensen går mod, at de københavnske elever *ikke* bliver så dygtige som de kan – vurderet på baggrund af de socioøkonomiske baggrundsfaktorer – og hvad der skal til for at vende denne udvikling. En mulig forklaring kan være, at elevsammensætningen i de senere år har ændret sig hurtigere i nogle områder end skolerne pædagogisk og didaktisk har kunnet følge med til. I nogle områder af byen har befolkningssammensætningen ændret sig noget over de sidste 10-15 år, og selvom der fortsat er mange sårbare og udsatte familier i byen samlet set, så er der også kommet flere ressourcestærke familier til. Når flere af eleverne fx har en stærkere familiebaggrund, så skal de også mødes med større forventninger og udfordringer, der er tilpasset deres forudsætninger. Denne opgave stiller imidlertid nye krav til lærernes evne til at tilpasse og differentiere deres undervisning, fordi der fortsat også er store elevgrupper, der enten har mere gennemsnitlige eller svage forudsætninger. Det stiller også nye krav til organiseringen af undervisningen, fordi der i endnu højere grad kan være behov for at arbejde med holddeling og flere måder at lære på.

I implementeringen af folkeskolereformen i København er der imidlertid også netop fokus på en række forhold, der kan bidrage til en mere differentieret og varieret undervisning og bedre muligheder for at udfordre og motivere alle elever, både de stærke og de svagere. Det handler både om synlige mål, en differentieret læringstilgang og løbende feedback, der gør det muligt for de enkelte elever at se, at de udvikler sig. Så handler det om lærernes samarbejde om undervisningsopgaven, herunder differentiering og holddeling, i

regi af de respektive team og om en mere aktiv inddragelse af forældrenes ressourcer i skolens hverdag.

Positiv udvikling i de nationale test

I dette afsnit præsenterer vi resultaterne af de nationale test, der gennemføres på i alt fem klassetrin i skoleforløbet. Resultaterne i de nationale test giver en indikation på elevernes faglige udvikling undervejs i skoleforløbet. Desuden indgår de som mål for opfølgningen på de nationale mål, der er opstillet i forbindelse med folkeskolereformen. Her skal der følges op på at:

- Mindst 80 % af eleverne skal være gode til at læse og regne i de nationale test
- Andelen af de dygtigste elever i dansk og matematik skal stige år for år
- Andelen af elever med dårlige resultater i de nationale test for læsning og matematik skal reduceres år for år.

I tabellerne nedenfor viser vi, hvilken udvikling der har været for eleverne i København i de sidste to år på målene om, at mindst 80 % skal klare sig godt eller bedre end det i testene og at andelen af dygtige elever skal stige, mens andelen af elever med dårlige resultater skal falde. Det er ikke muligt at vise de konkrete resultater, da de er omgærdet med strenge regler om fortrolighed. Pilene indicerer imidlertid, om der har været en positiv eller negativ udvikling fra det ene år til det andet, mens det med et "ja" eller "nej" angives, om kommunen samlet set har nået målet eller ej i de enkelte test.

Tabel 2: Progression på målet om at minimum 80 % af eleverne klarer sig godt eller bedre end det

Disciplin/klasse	Udvikling fra 2013 til 2014	Udvikling fra 2014 til 2015	Klarer 80 % sig godt?
Læsning i 2. klasse	→	↗	Nej
Læsning i 4. klasse	↗	↗	Nej
Læsning i 6. klasse	↘	↗	Nej
Læsning i 8. klasse	↗	↗	Nej
Matematik i 3. klasse	↗	↗	Nej
Matematik i 6. klasse	↗	↗	Nej

Tabel 3: Progression på målet om, at andelen af dygtige elever i dansk og matematik skal stige år for år

Disciplin/klasse	Er andelen af dygtige elever steget i 2014?	Er andelen af dygtige elever steget i 2015?
Læsning i 2. klasse	Nej	Nej
Læsning i 4. klasse	Ja	Ja
Læsning i 6. klasse	Ja	Ja
Læsning i 8. klasse	Ja	Ja
Matematik i 3. klasse	Ja	Ja
Matematik i 6. klasse	Ja	Ja

Tabel 4: Progression på målet om, at andelen af elever med dårlige resultater skal falde år for år

Disciplin/klasse	Er andelen af elever med dårlige resultater reduceret i 2014?	Er andelen af elever med dårlige resultater reduceret i 2015?
Læsning i 2. klasse	Nej	Ja

Læsning i 4. klasse	Ja	Ja
Læsning i 6. klasse	Ja	Ja
Læsning i 8. klasse	Ja	Ja
Matematik i 3. klasse	Ja	Ja
Matematik i 6. klasse	Nej	Ja

Som det fremgår, har København gennemgående haft en positiv udvikling i de nationale test, hvor eleverne nærmer sig det nationale mål om, at mindst 80 % skal være gode til at læse og regne. Selvom der endnu ikke er nogen af testene, hvor kommunens elever samlet set har nået målet, så har der med enkelte undtagelser været en konstant positiv udvikling i de sidste par år. I år har udviklingen været positiv på samtlige seks test. Ligeledes er der overvejende en positiv udvikling på målene om hhv. at øge andelen af dygtige elever og reducere andelen af elever med dårlige resultater.

Ser vi på de nationale test, tegner der sig altså et billede af, at skolernes indsats for eleverne på de yngre klassetrin har effekt. Det er dog fortsat i matematik, at der er udfordringer. Elevernes resultater bevæger sig i en positiv retning, men niveauet er stadig ikke tilstrækkeligt højt. I læsning er resultaterne og progressionen overvejende god, også selvom der endnu ikke er nogen af testene, hvor kommunens elever når det nationale mål om, at 80 % skal klare sig godt i testen.

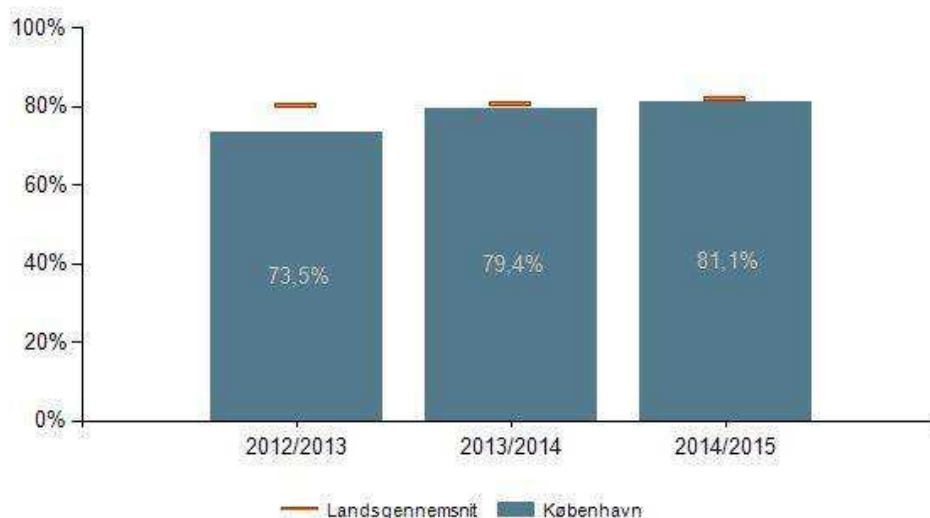
Der har over en årrække været en klar kommunal satsning i læsning, og som konsekvens af den læsepolitik og handleplan for læsning, Børne- og Ungdomsudvalget vedtog tilbage i 2008, er der blevet arbejdet målrettet på at styrke elevernes læsekompetencer ud fra en række konkrete mål, anvisninger og anbefalinger. Det gælder både i forhold til styrkelsen af den sproglige opmærksomhed og den læsestimulerende indsats i dagtilbuddene og i forhold til den tilgang og de systematikker, man på skolerne har anlagt for læseindlæring, opfølgning og støtte til svage læsere i indskoling og senere den faglige læsning på mellemtrin og i udskoling. Det er jf. afsnittet om udfordringer i matematik ovenfor en tilsvarende bydækkende strategi for matematik, det nu er ønsket at udvikle og implementere.

Kompetencedækning i undervisningen

Med folkeskolereformen er der skabt øget fokus på at styrke kompetenceniveauet hos de lærere og pædagoger, der skal realisere reformens visioner i dagligdagen på skolerne. Den tidligere regering og Kommunernes Landsforening har i den forbindelse indgået en aftale om, at skolerne frem mod 2020 skal opnå fuld kompetencedækning, hvilket bl.a. betyder, at 95 % af undervisningstimerne skal varetages af en lærer med det relevante undervisningsfag eller tilsvarende kompetencer. I figur 7 nedenfor viser vi, hvordan det går med at nå hen mod dette mål i København og på landsplan.

Figur 7: Kompetencedækning i undervisningen (udvikling over 3 år)

På Øster Farimagsgades Skole har man bedt alle lærere om at tage samtlige frivillige test med deres klasser, så ledelsen kan få et mere jævnt og nuanceret billede af progressionen. Vejledere mfl. uddannes i brug af beregneren, som kan anvendes til at vurdere progression på baggrund af testene. På baggrund af data fra testene observerer ledelse og vejledere undervisning i alle team – igen for at komme tættere på progressionen i klasser og for enkeltelever, der eventuelt skal understøttes af ressourcecenter eller læringscenter.

Som det fremgår, er der fortsat et stykke vej at gå for skolerne i København, før vi er i mål med kompetencedækningen.¹ Derfor er der også lavet en handleplan for kommunens indsats frem mod fuld kompetencedækning i 2020. Handleplanen omfatter bl.a.:

- En række modeller for kompetenceudvikling i undervisningsfagene
- Hjælp til skolelederne med at kompetencevurdere medarbejderne
- Vikardækning og jobrotationsordning, så skolerne og undervisningen belastes mindst muligt af, at medarbejderne skal af sted på kurser mv.

Kompetenceudviklingen i undervisningsfagene gennemføres efter en særlig københavnermodel, hvor der lægges vægt på en vekselvirkning og sammenhæng imellem lærerens uddannelse i forløbet og den praksis, læreren har i faget i skolen. Alle forløb har fokus på læringsmålsstyret undervisning og i alle forløb indgår et praksisforløb med fokus på den sproglige dimension i faget, herunder særlige udfordringer for elever med dansk som andetsprog.

¹ Arbejdet med de enkelte skolers kvalitetsrapporter har afdækket, at der fortsat er udfordringer med skolernes registreringer af kompetencedækning. Hvis ikke skolerne har registreret korrekt i hele skoleåret, kan kompetencedækningsprocenten fremstå lavere på den enkelte skole end den reelt er, ligesom det selvfølgelig også – i en vis grad – kan influere på den samlede kompetencedækningsprocent for alle byens skoler.

Chancelighed

Dette kapitel sætter fokus på skolernes indsats for at sikre alle elever lige chancer – uanset egne og forældrenes baggrund og ressourcer. Det er med den meget differentierede befolkningssammensætning, der er i København, en særligt prioriteret opgave for skolerne at mindske den betydning, børnenes baggrund har. Det indgår derfor også som et af de i alt fem pejlemærker for folkeskolen, at:

Betydningen af social og etnisk baggrund skal mindskes. Der skal ikke udskilles flere elever til segregerede tilbud

“I København er der en særlig udfordring i at mindske betydningen af social og etnisk baggrund i forhold til faglige resultater, uddannelsesparathed og generel livsduelighed. Samtidig er det vigtigt, at så mange som muligt bevares i folkeskolens brede fællesskab.”

Dette hænger sammen med et af de tre nationale mål for folkeskolen efter hvilket:

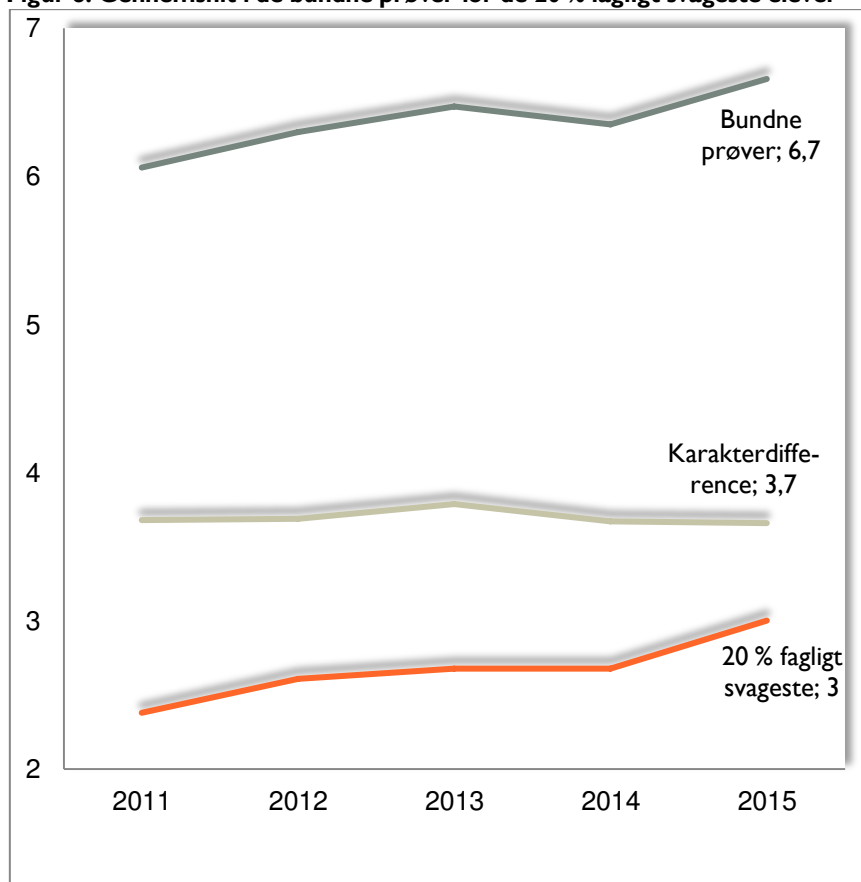
Folkeskolen skal mindske betydningen af social baggrund i forhold til faglige resultater

For at illustrere skolernes evne til at skabe bedre chancelighed for eleverne anvendes der i dette kapitel data, som også bruges andre steder i kvalitetsrapporten. Det gælder især resultaterne fra folkeskolens 9. klasseprøve. I dette kapitel anvendes data i en chancelighedskontekst, og det betyder, at der er fokus på, hvordan de fagligt svageste elever klarer sig og hvordan det går de tosprogede elever. Og så ser vi på, i hvilket omfang det lykkes skolerne at fastholde så mange som muligt af deres elever i det brede fællesskab frem for at udskille dem til tilbud uden for rammerne af den almene folkeskole.

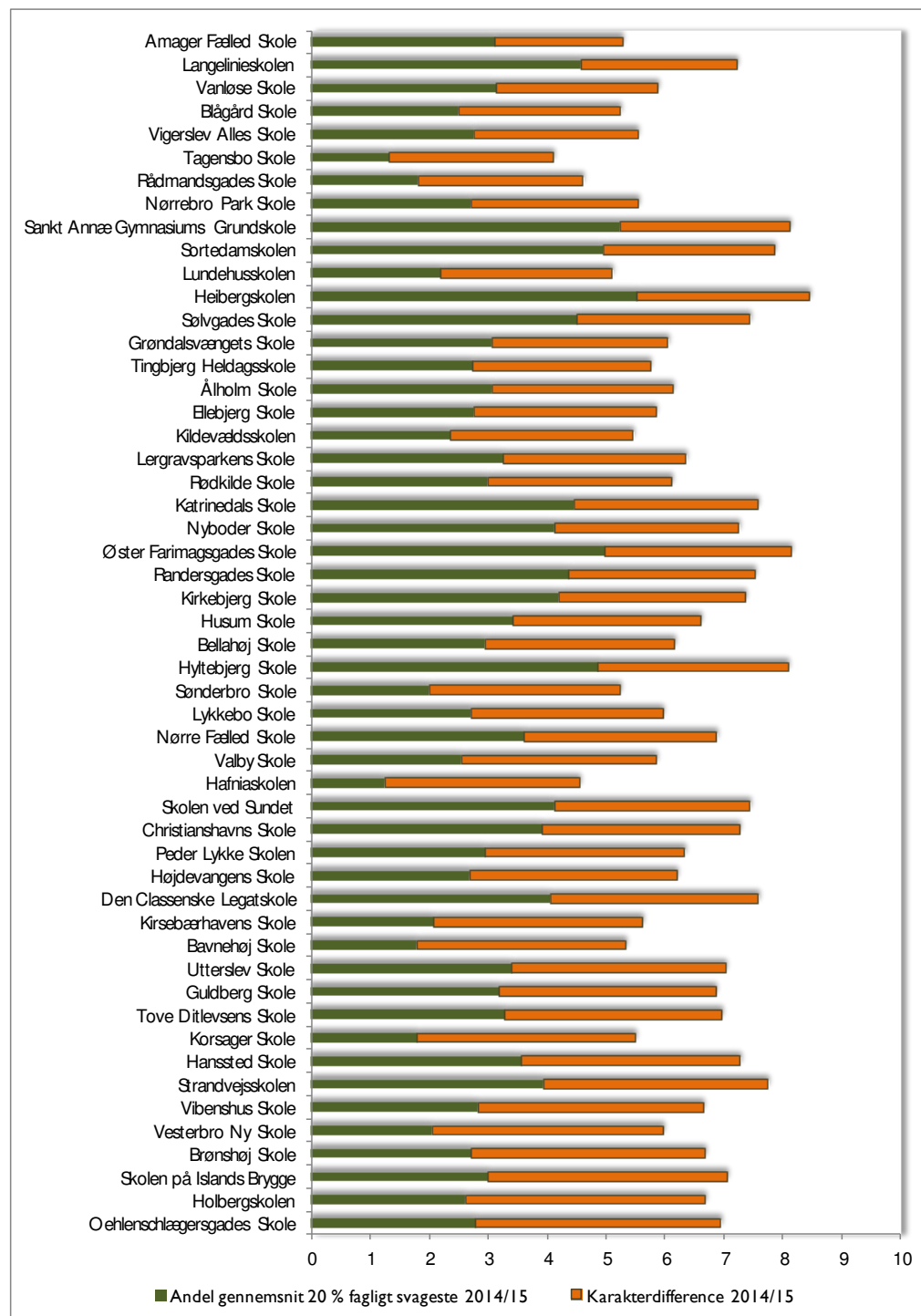
Udviklingen for de fagligt svageste elever

For at følge, hvordan det går med de mest udsatte og udfordrede elever har Børne- og Ungdomsforvaltningen i en årrække udregnet differencen imellem resultaterne ved 9. klasseprøven for de 20 % af afgangseleverne, der har fået de laveste karakterer, og gennemsnittet. Udviklingen er vist i figur 8 nedenfor, hvor vi også i figur 9 belyser, hvor stor variation, der er fra skole til skole i differencen imellem de fagligt svageste elever og gennemsnittet. Endelig belyser figur 10, hvor stor en andel af eleverne, der har fået 2 eller derover i dansk og matematik.

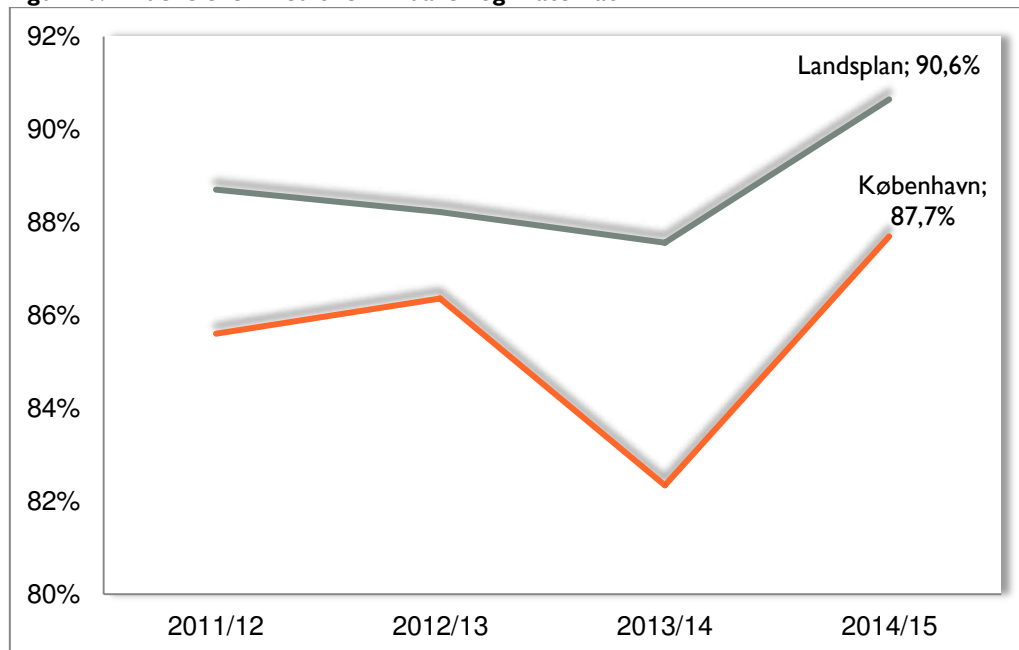
Figur 8: Gennemsnit i de bundne prøver for de 20 % fagligt svageste elever

Figur 9: Difference imellem gennemsnit og de 20 % fagligt svageste fordelt på skoler

Figur 10: Andel elever med over 2 i dansk og matematik

Der har ved 9. klasseprøven i 2015 været fremgang blandt byens elever samlet set, og det går igen blandt de 20 % fagligt svageste. Denne gruppe har i 2015 et samlet gennemsnit på 3, og ser vi på andelen af elever, der har fået karakteren 2 eller derover i dansk og matematik, er fremgangen mere markant. Hvor det i 2014 var 83,7 % af eleverne, der fik dette resultat, er det i 2015 87,7 %. Det er overordnet en positiv udvikling, fordi den indebærer, at flere af eleverne har mulighed for at komme videre og klare sig i ungdomsuddannelse efter afsluttet 9. klasse. Karakteren 2 i dansk og matematik er netop et adgangskrav på flere ungdomsuddannelser, men det er også klart, at det for at kunne gennemføre ungdomsuddannelsen er en fordel, at de unge har endnu stærkere faglige kompetencer. Derfor er det også væsentligt både at sikre, at flere elever får 2 eller derover i dansk og matematik og fortsat at arbejde på rykke det samlede niveau for de 20 % fagligt svageste elever.

Oehlenschlägersgades Skole vil iværksætte en indsats for skolens 8. og 9. årgang med fokus på de 20 % fagligt svageste i dansk og matematik. Der vil blive knyttet ekstra ressourcer/faglige fyrtårne med ekspertise til denne elevgruppe, ligesom de vil få særlig hjælp i lektiecafeen. Når indsatsen både omfatter 8. og 9. klasse, får skolen mulighed for at vurdere korttids- og langtidseffekten. Sammenligningsgrundlaget vil være afgangsprøverne i 2016 og 2017 i forhold til tidligere årgange.

Den socioøkonomiske profil på eleverne er ganske forskellig på tværs af skoler og geografiske områder i København. Derfor er der også naturlige forskelle på tværs af skolerne i, hvordan de 20 % fagligt svageste klarer sig og herunder også hvor stor en andel, der får 2 eller derover i dansk og matematik. Ser vi på hvordan, hvordan forskellen imellem gennemsnittet og resultaterne for de 20 % fagligt svageste elever tager sig ud på de enkelte skoler, viser der sig imidlertid også et meget varieret billede. På den skole, hvor forskellen er størst, er der en karakterdifference på over 4 karakterpoint. På den skole, hvor forskellen er mindst, er differencen på lidt over 2 karakterpoint. Der er ikke sammenhæng imellem skolens samlede karakterniveau og differencen imellem gennemsnittet og de 20 % fagligt svageste. Der er blandt skolerne med den laveste karakterdifference både skoler med et højt samlet gennemsnit og skoler med et lavere samlet gennemsnit. Det samme gælder de skoler, hvor karakterdifference er høj.

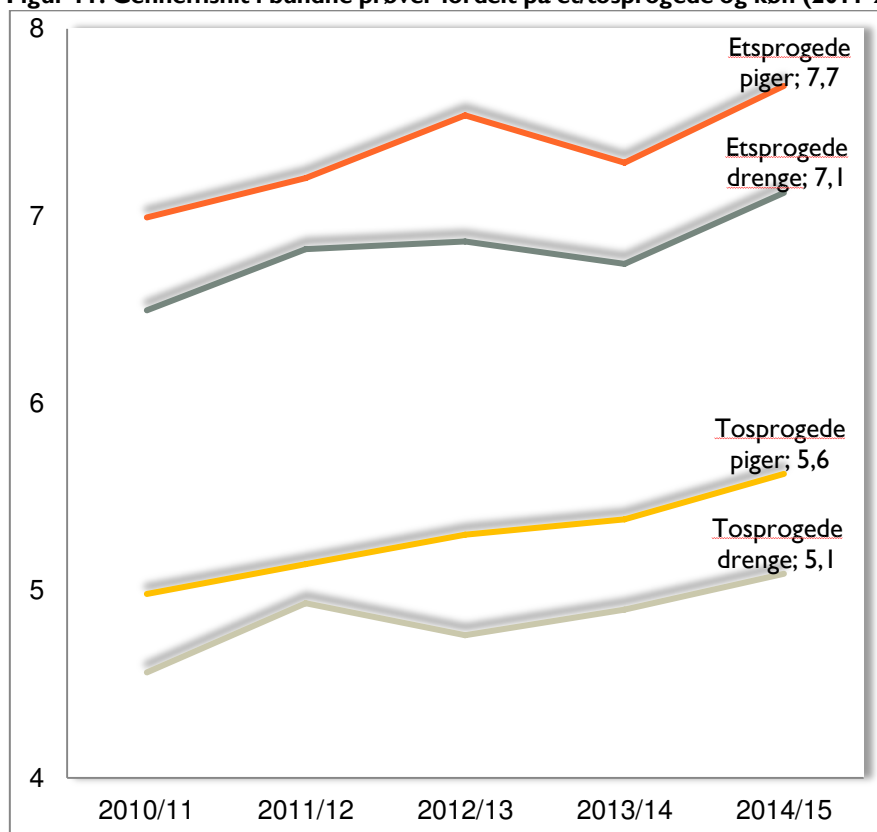
Forskellen fra skole til skole skyldes naturligvis til dels forskelle i elevgrupperne fra skole til skole. På nogle skoler er elevgruppen relativt homogen, mens den på andre er væsentligt mere heterogen, hvilket stiller større krav til lærernes evne til at differentiere deres undervisning og få alle elever med. Forskellen kan imidlertid netop også knytte sig til forskelle i pædagogisk og didaktisk praksis, og derfor kan der heller ikke leveres én fælles løsning på chancelighedsproblematikken. Den må nødvendigvis udvikle sig lokalt. Men som det også bliver uddybet i afsnittet nedenfor om indsatser for at styrke de fagligt sva-

geste elevs forudsætninger, giver der sig dels nogle muligheder i folkeskolereformens fokus på udfordringer og motivation for den enkelte via tydelige mål, løbende feedback osv. Derudover kan skolerne også trække på en række andre, mere skræddersyede tilbud, afhængig af elevernes specifikke udfordringer.

Fortsat præstationsgab imellem de et- og tosprogede elever

Skolerne i København har samlet set en ganske stor gruppe tosprogede elever. De fordeles sig ikke jævnt på skolerne, og gruppen af tosprogede elever er i sig selv en meget forskelligartet gruppe, både hvad angår social baggrund og faglige forudsætninger. Som det fremgår af figur 11 nedenfor, er der ikke desto mindre nogle gennemgående tendenser, der går igen, når man sammenligner gruppen af tosprogede elever med gruppen af et-sprogede.

Figur 11: Gennemsnit i bundne prøver fordelt på et/tosprogede og køn (2011-2015)

Selvom der for både de et- og tosprogede elever har været fremgang i resultaterne ved 9. klasseprøven i 2015, så tegner figur 12 også et klart billede af et præstationsgab imellem de et- og tosprogede elever, som over de sidste 4 år har været relativt stabilt på næsten 2 karakterpoint. Det er samtidig også tydeligt, at der parallelt med præstationsgab imellem de et- og tosprogede elever også er et (mindre) præstationsgab på køn. De et-sprogede piger får konsekvent bedre resultater end de et-sprogede drenge, ligesom de tosprogede piger også ret konsekvent får bedre resultater end de tosprogede drenge.

Ser vi på de tosprogede drenge isoleret set, er det bemærkelsesværdigt, at deres samlede gennemsnit kun ligger lige over 5. Det er væsentligt under det samlede gennemsnit for både de tosprogede piger og de et-sprogede drenge og piger. Det samlede resultat for de tosprogede drenge indikerer, at der også blandt de øvrige grupper, der har de laveste resultater, dvs. de 20 % fagligt svageste elever og gruppen af elever, der får under 2 i dansk og matematik, er en overrepræsentation af tosprogede drenge. Derfor er det naturligt også væsentligt dels at forstå, hvad denne elevgruppes udfordringer mere kon-

kret går ud på og hvad der skal til for at løfte den. Ser vi på de enkelte skolers analyser af udfordringerne for de tosprogede elever og i særdeleshed de tosprogede drenge, er der nogle elementer der går igen:

- Der er behov for at styrke den sproglige dimension i fagene og lærernes kompetencer i dansk som andetsprog. Lærerne skal simpelt hen udvikle deres kompetencer til at rammesætte og foretage en løbende sproglig stilladsning af undervisningen, så de tosprogede elever ikke bliver tabt.
- Det er væsentligt at følge de fagligt svageste elever tæt i udskolingen og arbejde mere intensivt med mål og feedback med henblik på at styrke oplevelsen af faglige progression og motivation.
- I tilfælde hvor støtte til skolearbejdet hjemmefra af forskellige kan være svag, kan der være behov for at sætte ind med egentlige mentorer, som de enkelte elever kan støtte sig til.

Indsatser for at styrke de fagligt svageste elevers forudsætninger

Som det fremgår af tallene ovenfor, er der en gruppe af eleverne på de københavnske skoler, som alene ud fra deres faglige resultater kan betragtes som udfordrede. Mange af disse elever får ganske svært ved at klare sig i og gennemføre en ungdomsuddannelse, fordi deres faglige kompetencer er for dårlige. Og det er derfor en væsentlig opgave at finde frem til, hvordan skolerne mere konsekvent kan lykkes med at udfordre, motivere og give netop de elever tilstrækkelige muligheder for at udfolde deres potentialer.

Det er i den måde, vi implementerer folkeskolereformen i København den gennemgående filosofi, at vi med undervisningsdifferentiering og aktiv inddragelse af eleverne i egen læring kan blive meget bedre til at udfordre og motivere alle elever, både de stærke og de svagere. Det handler både om synlige mål, en differentieret læringstilgang og løbende feedback, der gør det muligt for de enkelte elever at se, at de udvikler sig. Og så handler det om at drage fordel af mulighederne i en ny og længere skoledag. Det gælder den åbne skoles mere praktiske og anvendelsesorienterede læringsmuligheder, pædagogerne i skolens fokus på trivsel, sociale relationer og læring igennem leg samt de muligheder, der i den understøttende undervisning og faglige fordybelse er for at understøtte et bredere, mere praktisk og sansemæssigt læringssyn.

Parallelt med den gennemgående indsats, der i læring, der ses, gøres for at tilvejebringe bedre læringsmuligheder for de svageste såvel som de stærke elever, er der fortsat en række skræddersyede tilbud, der med en særlig indsats skal styrke særlige elevgrupper med særlige udfordringer. Det gælder bl.a. intensive læringsforløb (de såkaldte "turboforløb") i dansk og matematik, "lær at lære" forløb og særligt tilrettelagte forløb, der i regi af de enkelte skolers ressourcetre gennemføres for konkrete elever eller elevgrupper på baggrund af disses særlige udfordringer.

For de tosprogede elever, herunder drengene, er der en række særlige indsatser på tværs af byen:

- I regi af Københavnermodellen får forældre til de børn, der har de dårligste resultater i dagtilbuddenes sprogvurdering, særlig rådgivning og et skoletilbud på skoler, der har både fagligt og socialt overskud til at give netop disse børn en særlig støtte. Det er håbet, at de sprogligt udfordrede børn også kan profitere af den positive effekt, der kan være af at få kammerater med bedre sproglige og faglige forudsætninger. De undersøgelser, der aktuelt gennemføres, peger på, at de børn, der i regi af Københavnermodellen tager imod et andet skoletilbud, profiterer af tilbuddet og klarer sig bedre senere i skoleforløbet end sammenlignelige elever, der ikke har taget imod dette tilbud.

På Bellahøj Skole har en gruppe drenge deltaget i Københavnerakademiet og kan vise de andre elever, at det med hjælp til nye læringsstrategier og motivation er muligt at ændre tilgangen til at gå i skole. Skolen arbejder med at udvikle en skolementor-ordning, hvor de udfordrede elever får den samme type hjælp, som de har fået på Københavnerakademiet. Det handler fx om at styrke motivationen ved bl.a. at sætte realistiske mål, som eleverne oplever, de kan lykkes med, hjælpe dem med nye læringsstrategier osv.

- I den kompetenceudvikling, lærerne tilbydes, fx i forbindelse med erhvervelse af nye undervisningsfag, indgår det som fast dimension, at arbejdes med den sproglige dimension i faget, herunder udfordringer i forbindelse med dansk som andetsprog.
- Københavnerakademiet giver drenge på 8. klassetrin (både de et- og tosprogede drenge), der både har faglige udfordringer og et uudnyttet fagligt potentiale tilbud om et intensivt forløb, der både arbejder med drengenes faglige og personlige kompetencer. I den første del af forløbet, tages drengene ud af skolen til en såkaldt camp. Men der følger altid mindst én lærer fra drengenes skole med på campen, og efterfølgende vil den lærer være særligt ansvarlig for, at den udvikling der sker, følges op, når drengene er tilbage i deres almindelige skolehverdag.
- Second Chance i Ungdomsskolen er et tilbud for unge på 8. og 9. klassetrin, der har svære faglige og sociale udfordringer og som ofte har haft et skoleforløb og højt fravær. I Second Chance får de unge et tilbud i trygge rammer med tæt individuel opfølgning og faglig undervisning på det niveau, hvor de nu er.

Inklusionsprocent og visitation til specialiserede tilbud

Det har i en årrække været målet i København, at andelen af børn, der henvises til segregerede tilbud og dermed ekskluderes fra den almene folkeskole, ikke måtte stige. Det er vurderingen, at børn i vidt omfang kan udvikle sig og trives i folkeskolens almene fællesskab, hvis blot rammer, undervisning og pædagogik tilpasses de enkelte elevers behov og forudsætninger. Hvis andelen af børn, der ekskluderes til segregerede tilbud ikke stiger, men måske ligefrem falder, kan det være en indikator på, at det er lykkedes at styrke den inklusionsparathed, som skal karakterisere alle skoletilbud, både de almene og de specielle.

Table 5: Udviklingen i andelen der inkluderes eller ekskluderes til segregerede tilbud (specialundervisning)

Årstal	Antal børn i segregerede tilbud	Ændring i antal børn	Inklusionsprocent
2012	2.078		95,75 %
2013	2.107	+29	95,77 %
2014	2.120	+13	95,89 %
2015	2.062	- 58	96,09 %

Den samlede andel af børn, der gik i segregerede skoletilbud uden for den almene folkeskole udgjorde i 2015 3,91 % af alle elever i København.² Denne andel har været svagt, men støt faldende i de sidste år, og det betyder dels, at inklusionsprocenten også er steget i overensstemmelse med de mål for inklusion, der politisk er sat i København. Dels betyder det, at kommunen også når det mål, der nationalt er sat om, at folkeskolen skal inkludere mindst 96 % af eleverne. Det fald, der kan ses i det samlede antal af børn, der er i segregerede tilbud, skyldes dog ikke, at behovet for en særligt indgribende indsats har været faldende. Derimod har der været en stigning i antallet af børn, der i stedet for at blive visiteret til fx specialskole har modtaget et fleksibelt tilbud inden for rammerne af en almen folkeskole. Et fleksibelt tilbud er tilpasset den enkelte elevs særlige behov, men gennemføres i tæt sammenhæng med en almen skole og med det formål, at eleven ikke ekskluderes fra det fællesskab, som det vurderes, at eleven fortsat kan profitere af at deltage i.

² Ministeriet for Børn, Unge og Ligestilling benytter en anden beregningsmetode end København, hvor de børn, der går i privatskoler er fraregnet den samlede beregning. Da privatskolefrekvensen i København er på ca. 25 %, skævrider en beregning, der fraregner så stor en elevgruppe, billedet i forhold til andre kommuner, hvor privatskolefrekvensen er meget lavere.

Visitation til de mest specialiserede tilbud

For at sikre, at andelen af børn, der ekskluderes til segregerede tilbud ikke stiger, er det nødvendigt at følge visitationen til de specialiserede tilbud nøje. Det er ikke et mål i sig selv, at færre børn visiteres til de specialiserede tilbud, men den samlede andel bør som sagt ikke stige og det skal sikres, at andre, mindre indgribende foranstaltninger, overvejes i de tilfælde, hvor det er relevant.

Tabel 6: Udviklingen i nyvisiterede børn og unge til de mest specialiserede tilbud³

Årstal	Samlet antal børn i almenklasser 0-9. kl.	Antal nyvisiterede børn til specialiserede tilbud	Nyvisiterede børn i procent af det samlede antal
2012/13	31.531	332	1,05 %
2013/14	32.683	316	0,97 %
2014/15	33.838	327	0,97 %

Der var fra skoleåret 2012/13 til 2013/14 et lille fald i andelen af børn, der blev visiteret til de mest specialiserede tilbud. Denne udvikling er fastholdt i skoleåret 2014/15, hvor tallet er det samme som i 2013/14. Eftersom udviklingen tidligere har været en stigning år for år i andelen af børn, der blev visiteret til specialiserede tilbud er det ikke usandsynligt, at det fald, der nu ses, skyldes de mange inklusionstiltag, der er gennemført i de senere år. Det gælder både i forhold til råd og vejledning, kompetenceudvikling, nye funktioner på skolerne og nye skræddersyede tilbud, der kan fungere som alternativ til visitation til et segregeret tilbud.

På tværs af kommunen er der etableret et antal kompetencecentre, der hver inden for deres specialiserede vidensområde (fx autisme, ADHD, socio-emotionelle vanskeligheder osv.) kan rådgive skolerne om pædagogiske metoder rettet mod særlige grupper af børn. Der er på samtlige skoler etableret ressourcecentre, der samler de specialiserede videnspersoner på og omkring skolen og med henblik på at støtte og vejlede lærere med konkrete udfordringer i forhold til et eller flere børn i vanskeligheder. Der er ansat inklusionspædagoger på alle almenskoler. Der er i samarbejde med Socialforvaltningen udviklet en række modeller for fleksible tilbud (skole-flex, BUF-flex mv.), der kan iværksættes inden for rammerne af den almene folkeskole og som alternativ til segregering til specialtilbud. En stor gruppe lærere og pædagoger har fået kompetenceudvikling i bl.a. anvendelsen af specialpædagogiske metoder, og endelig er der implementeret en ny visitationsmodel med klarere retningslinjer for henvisning og visitation til specialundervisning.

Som en del af arbejdet med en ny visitationsmodel, er der også blevet gjort en indsats for at nedbringe antallet af klager over visitationen. Der er bl.a. blevet arbejdet aktivt og målrettet på, at der udarbejdes grundigere beskrivelser af børnene i indstillingerne til specialundervisning og at der i den forbindelse sker en løbende forventningsafstemning med forældrene. Det har ligget stabilt lavt på mellem 12 og 15 klager pr. år. Til sammenligning var tallet for skoleåret 2008/09 på 70. Det er vurderingen, at antallet af klager nu er på et så lavt niveau, at de ikke skal søges nedbragt yderligere.

Den fremadrettede inklusionsindsats

Inklusion har stået højt på dagsordenen i København i flere år, og derfor er vi, som det også fremgår, nået langt. Der er dog fortsat en række udfordringer. Det gælder ikke mindst støtten til de elever, der klarer sig dårligst i skolen og herunder også de tosprogede drenge, hvilket også er beskrevet i andre afsnit i denne rapport. Lærerne oplever

En ordblind dreng har siden 0. klasse fået særlig støtte i regi af skolens ressourcecenter. Han har modtaget særlige kurser, IT-rygsæk og har også fået ekstra støtte i klassen. Skolen vurderer, at det med de flere fag, der kommer i 4. klasse vil blive vanskeligere for drengen at navigere i tekster med forskellig form og indhold. Derfor visiteres drengen til et BUF-flex tilbud, hvor hjælpen til at strukturere arbejdet med opgaverne intensiveres og det bliver muligt at arbejde mere individuelt inden for rammerne af den fælles undervisning.

³ Der medtages kun udviklingen fra skoleåret 2012/13 og frem. Det skyldes, at beregningerne før dette tidspunkt ikke omfattede alle kategorier diagnoser, herunder lettere indlæringsvanskeligheder, hvorfor det ikke er muligt at sammenligne tallene fra de senere år med tallene fra tidligere.

fortsat, at de ikke er tilstrækkeligt godt klædt på til at støtte op om elever i udsatte positioner og skolerne oplever samtidig en helt konkret, stigende udfordring i arbejdet med at skabe udviklende skoletilbud for børn og unge med udfordringer inden for autismespektret. Derfor skal Børne- og Ungdomsudvalget også i marts 2016 behandle en plan for den fremadrettede inklusionsindsats på skolerne i København.

Ungdomsuddannelse

Dette kapitel sætter fokus på, hvad der sker med eleverne, når de går ud af skolen efter 9. klasse. I København er det målet, at:

Alle elever skal gennemføre en ungdomsuddannelse

”Det er nationalt målsat, at 95 % af en årgang skal gennemføre en ungdomsuddannelse. Opgaven for folkeskolen er derfor at give eleverne gode kundskaber, udvikle og bevare deres lyst til at lære og hjælpe dem til at træffe de rigtige valg, således at de er i stand til at påbegynde og fuldføre en ungdomsuddannelse”

For at kunne gennemføre en ungdomsuddannelse er de faglige kompetencer af afgørende betydning, jf. også kapitlerne om faglighed og chancelighed. Men det er også væsentligt at følge, om eleverne kommer i gang med en ungdomsuddannelse og om de holder ved og gennemfører ungdomsuddannelsen eller falder fra undervejs. Derfor afspejler tallene i dette kapitel, hvilken uddannelsesmæssig vej, eleverne i byen går efter afslutning af 9. klasse.

Der ses på, hvor uddannelsesparate eleverne vurderes at være, mens de i 8. klasse stadig befinder sig i folkeskolen. Så ses der på, hvor eleverne er 3 måneder efter afslutning af 9. klasse, og hvor de er 15 måneder efter. De 15 måneder efter afsluttet 9. klasse er erfaringsmæssigt en god indikator for, hvor stor en andel af eleverne, der i sidste ende kommer til at gennemføre en ungdomsuddannelse. Samtidig er det, trods mulig indflydelse af andre faktorer (det faktiske forløb i ungdomsuddannelsen mv.), muligt at knytte elevernes uddannelsesmæssige status sammen med den indsats, der er blevet gjort i folkeskolen. Afslutningsvis viser vi med hjælp fra profilmodellen udviklet af Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling, hvor stor en del af de elever, der er gået ud af 9. klasse, der ifølge fremskrivningen vil have gennemført en ungdomsuddannelse hhv. 6 og 25 år efter, at de er gået ud af 9. klasse.

Elevernes uddannelsesparathed i 8. klasse

Skolerne har siden 2014 skulle udarbejde foreløbige uddannelsesparathedsvurderinger for alle deres elever i 8. klasse. Uddannelsesparathedsvurderingerne giver en pejling på, hvilken opgave skolerne har med at hjælpe eleverne frem mod at blive klar til ungdomsuddannelse efter 9. klasse og danner også grundlag for, hvilken support til denne opgave, skolerne har brug for af Ungdommens Uddannelsesvejledning. I tabel 7 viser vi, hvor stor en andel af eleverne i 8. klasse, der i 2014/15 blev vurderet til at kunne påbegynde en ungdomsuddannelse efter 9. klasse uden ekstra indsats og hvor stor denne andel er blandt de elever, der går i 8. klasse i skoleåret 2015/16.

Tabel 7: Uddannelsesparathedsvurdering i 8. klasse

Skoleår	Uddannelsesparate	Ikke uddannelsesparate	Samlet antal 8. kl. elever
2014/15	62,6 %	37,4 %	2767
2015/16	65,5 %	34,5 %	2737

Som det fremgår, har der fra skoleåret 2014/15 til skoleåret 2015/16 været en lille positiv udvikling i den andel af eleverne i 8. klasse, som skolerne vurderer, vil kunne fortsætte i ungdomsuddannelse efter 9. klasse uden særlige tiltag. De 34,5 % af eleverne, som samlet set vurderes ikke at være uddannelsesparate kan enten af faglige, personlige eller sociale årsager have brug for en særlig hjælp fra henholdsvis skolen og Ungdommens Uddannelsesvejledning for at blive parate til at komme videre i ungdomsuddannelse.

Elevernes placering 3 og 15 måneder efter afsluttet 9. klasse

Tabellerne i dette afsnit belyser, hvad der uddannelsesmæssigt sker for eleverne, når de går ud af 9. klasse. I den første tabel er der data på de elever, der gik ud af 9. klasse i sommeren 2015 og sommeren 2014, mens det i den anden tabel er for de elever, der gik ud af 9. klasse i sommeren 2014 og sommeren 2013.

Tabel 8: Elevernes placering 3 måneder efter afsluttet 9. klasse

Elevernes placering 3 måneder efter afsluttet 9. klasse (BUF)	Andel fra 9. klasse i 2013/14	Andel fra 9. klasse i 2014/15
Andel i gymnasial uddannelse	36,6 %	40,1 %
Andel i erhvervsfaglig uddannelse	3,9 %	4,2 %
Andel i anden ungdomsuddannelse	0,5 %	0,7 %
Andel i ungdomsuddannelse i alt	40,9 %	45,1 %
Andel i 10. klasse eller anden forberedende uddannelse	58,2 %	53,6 %

Pligtbekendtgørelsen fastslår, at alle unge imellem 15 og 17 år har pligt til at være i gang med uddannelse, beskæftigelse eller anden aktivitet. Alle unge i denne aldersgruppe har en uddannelsesplan og såfremt den ikke overholdes, er der både klare regler om opfølgning fra Ungdommens Uddannelsesvejledning og sanktioner i tilfælde af, at uddannelsespligten ikke overholdes.

Det er en ambition, at den andel af eleverne, der går direkte videre i ungdomsuddannelse bliver højere end den er i dag. Af eleverne der gik ud af 9. klasse i sommeren 2015, er det under halvdelen (45,1 %), der 3 måneder efter er gået i gang med en ungdomsuddannelse, mens over halvdelen (53,6 %) er gået i gang med 10. klasse eller anden uddannelsesforberedende aktivitet. Andelen af elever, der er gået direkte videre i ungdomsuddannelse, er dog væsentligt større i 2015 end den var i 2014. Samtidig er stort set alle de unge, der afsluttede 9. klasse i sommeren 2015, 3 måneder efter i gang med uddannelse eller uddannelsesforberedende aktivitet, hvilket er i overensstemmelse med den såkaldte pligtbekendtgørelse, som omfatter alle unge imellem 15 og 17 år.

Det er en ret lille gruppe af de unge, der påbegynder erhvervsuddannelse direkte efter 9. klasse. I 2014 var det 3,9 %, mens det i 2015 var 4,2 %. Derfor er det også oplagt, at skolerne i forbindelse med en styrkelse af udskolingen arbejder på at inspirere og klargøre flere unge til at påbegynde en erhvervsuddannelse direkte efter 9. klasse. En række indsatser peger allerede i den retning, men eftersom resultaterne først vil vise sig, når de elever, der har været omfattet af indsatserne, går ud af 9. klasse, er det endnu ikke muligt at vurdere effekten af indsatserne:

- Erhvervsskolereformen forpligter erhvervsskolerne til at oprette ungemiljøer, som kan understøtte de unges overgang fra folkeskole til erhvervsskole.
- Samtlige 8. klasser kommer i skoleårene 2015/16 og 2016/17 til at deltage i et 14-dages uddannelsesforløb på de københavnske erhvervsskoler
- København har været involveret i afholdelsen af Danmarksmesterskab i Skills for erhvervsskoleelever, hvor elever og lærere fra de københavnske folkeskoler har været involveret i en række aktiviteter.

Table 9: Elevernes placering 15 måneder efter afsluttet 9. klasse

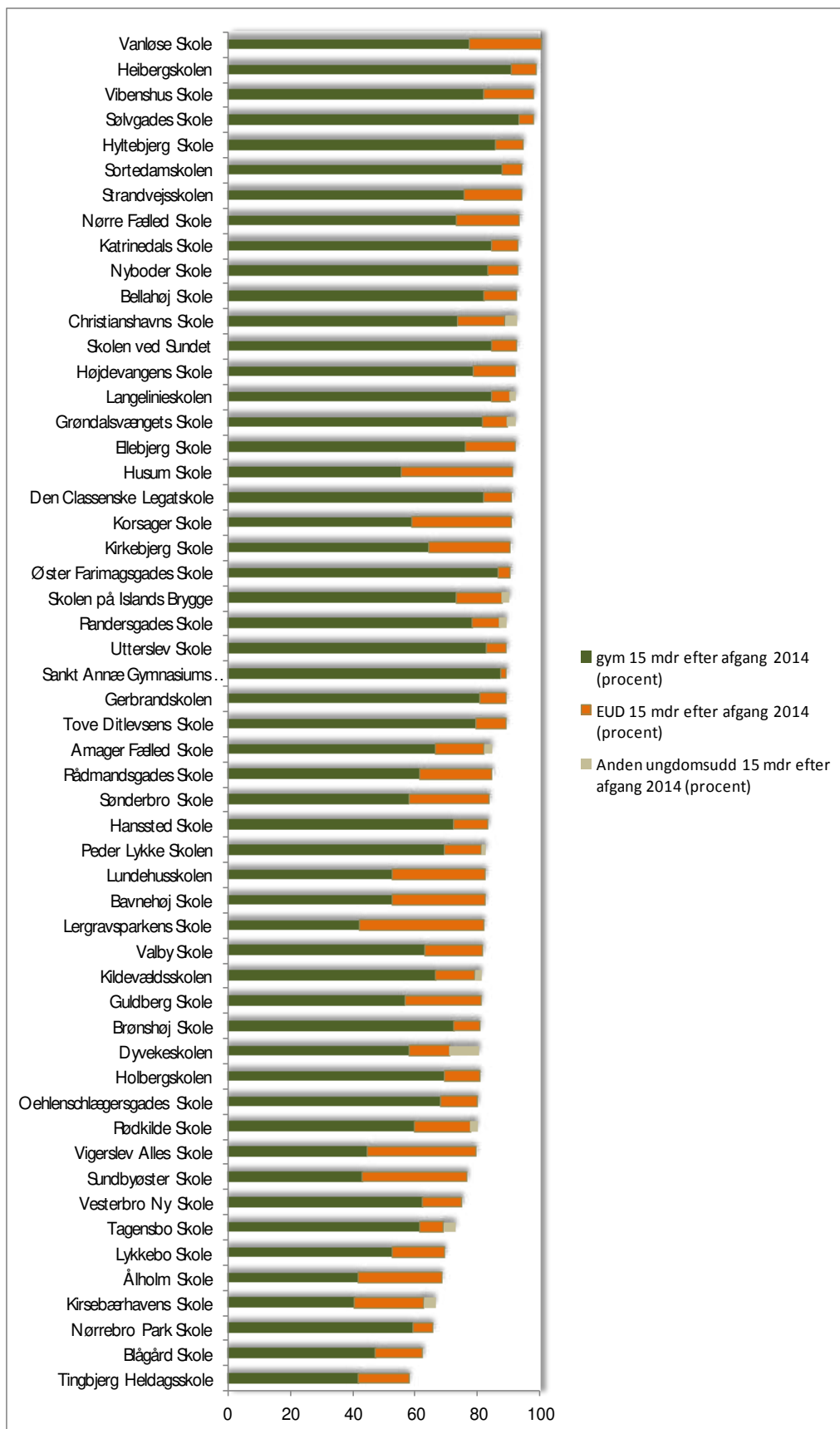
Elevernes placering 15 måneder efter afsluttet 9. klasse (BUF)	Andel fra 9. klasse i 2012/13	Andel fra 9. klasse i 2013/14
Andel i gymnasial uddannelse	68,0 %	68,5 %
Andel i erhvervsfaglig uddannelse	13,6 %	13,8 %
Andel i anden ungdomsuddannelse	1,1 %	1,6 %
Andel i ungdomsuddannelse i alt	82,6 %	83,9 %

Der har, som det fremgår, været en lille positiv fremgang i andelen af unge, der er i ungdomsuddannelse 15 måneder efter at de er gået ud af 9. klasse. 82,6 % af den årgang, der gik ud af 9. klasse i 2013, var i ungdomsuddannelse 15 måneder efter, og for den årgang der gik ud i 2014, var det 83,9 %. Tager man andelen af eleverne i ungdomsuddannelse 15 måneder efter afsluttet 9. klasse som indikator for, hvor godt det i København går med at nå målet om, at 95 % af en ungdomsårgang skal gennemføre en ungdomsuddannelse, er der imidlertid fortsat en ganske lang vej at gå. Og uanset om de unge, der endnu ikke er i gang med en ungdomsuddannelse 15 måneder efter at de er gået ud af 9. klasse, kommer i gang på et tidspunkt, så har undersøgelser vist, at risikoen for at ende på offentlig forsørgelse er større, jo senere den unge påbegynder ungdomsuddannelse.

Samtidig med at fremgangen i andelen af 9. klasseårgangen, der er i gang med en ungdomsuddannelse 15 måneder efter, er lille, så er det at dømme på tallene fortsat også en udfordring at motivere de unge til at gå videre i erhvervsuddannelse. Andelen der er i gang med en erhvervsfaglig uddannelse 15 måneder efter afsluttet 9. klasse er væsentlig større end den andel, der er i gang 3 måneder efter afsluttet 9. klasse. Hvor den 3 måneder efter afsluttet 9. klasse var på 3,9 % for den årgang, der gik ud af 9. klasse i 2014, var der 15 måneder efter at de samme elever gik ud af 9. klasse 13,8 %, der var i gang med en erhvervsfaglig uddannelse. Der er således ikke tvivl om, at et ekstra år efter 9. klasse (i 10. klasse, på efterskole eller lignende) motiverer en større andel af de unge til at gå i gang med en erhvervsfaglig uddannelse. Samtidig har den struktur og kultur, der har præget erhvervsuddannelsesområdet tidligere, i højere grad appelleret til ældre og mere modne ansøgere. Der er imidlertid nationalt sat mål om, at 25 % af de unge frem mod 2020 skal vælge at påbegynde en erhvervsfaglig uddannelse, og i det lys er der også på dette område en udfordring for skolerne og Ungdommens Uddannelsesvejledning i at hjælpe flere unge til at se mulighederne i at gå den vej.

Der er naturligvis på tværs af skolerne i København forskelle i både andelen af tidligere elever, der er i gang med en ungdomsuddannelse 15 måneder efter afsluttet 9. klasse og andelen af disse elever, der har valgt enten en gymnasial eller en erhvervsfaglig uddannelse. Denne forskel belyser vi i figur 12 nedenfor.

Figur 12: Andel af 9. klasselever 2013/14, der er i ungdomsuddannelse fordelt på skoler

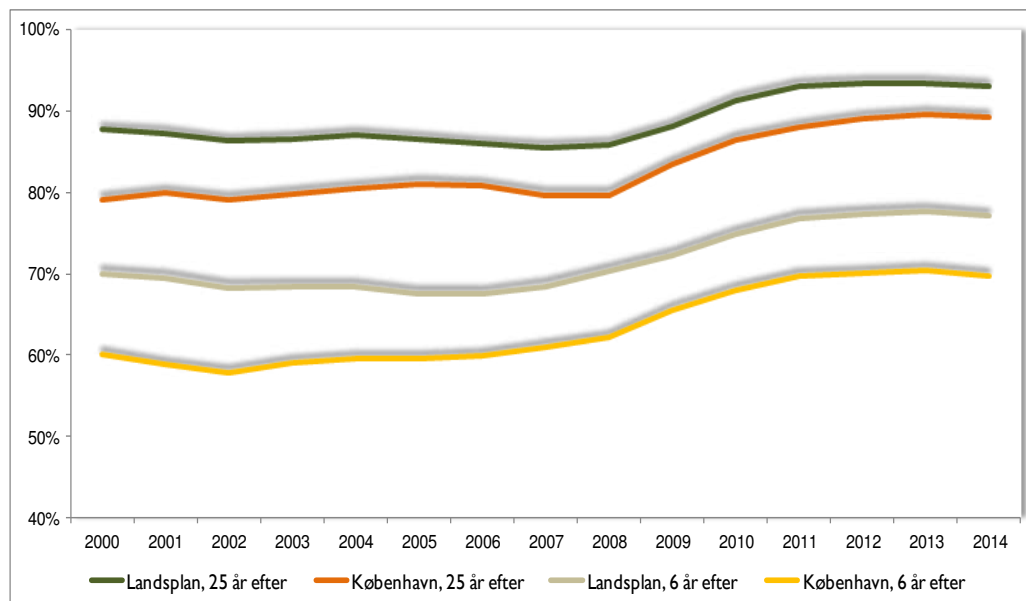
Som det fremgår af figur 12, er der meget forskel på tværs af skolerne. Det gælder i andelen af elever, der 15 måneder efter er kommet i gang med en ungdomsuddannelse. Her svinger det med imellem 100 % på den skole, hvor flest af de elever, der gik ud af 9. klasse i sommeren 2014, er i gang, og under 60 % på den skole, hvor færrest er i gang. Der er også stor forskel på, hvor stor en andel af de elever, der gik ud af 9. klasse i sommeren 2014, der er i gang med en erhvervsfaglig uddannelse. På en enkelt skole er det tæt på 40 %, på nogle skoler imellem 20 og 30 %, og på flere skoler er tallet væsentligt lavere. Selvom målet om, at 25 % af eleverne skal vælge en erhvervsfaglig uddannelse ikke nødvendigvis skal opfyldes skole for skole, så er der altså fortsat for flere skoler en væsentlig opgave i at hjælpe elever til at få øjnene op for mulighederne i de erhvervsfaglige uddannelser.

Gennemført ungdomsuddannelse efter 6 og 25 år

Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling har til brug for den løbende opfølgning på det nationale mål om, at 95 % af en ungdomsårgang i løbet af 25 år efter afsluttet 9. klasse skal have gennemført en ungdomsuddannelse, udviklet den såkaldte profilmodel. Profilmodellen fremskriver under forudsætning af nogle bestemte antagelser, hvordan man kan forvente at en ungdomsårgang vil uddanne sig i løbet af de kommende 25 år.

I figur 13 nedenfor viser vi med udgangspunkt i profilmodellen den udvikling i (ungdoms)uddannelsesgraden, vi i København og på landsplan kan forvente for ungdomsårgangene efter 6 og 25 år.

Figur 13: Prognosen for uddannelsesgrad efter 6 og 25 år

Som det fremgår af figuren, kan det forventes, at ca. 70 % af de unge københavnere, der gik ud af 9. klasse i 2014 efter 6 år vil have gennemført en ungdomsuddannelse. Det er noget færre end det samlede tal på landsplan. Ligeledes vil 89 % af de københavnere, som gik ud af 9. klasse i 2014 efter 25 år have gennemført en ungdomsuddannelse, mens tallet på landsplan er højere. Det placerer København blandt de 10 svagest præsterende kommuner i landet, når det gælder målet om, at 95 % af en ungdomsårgang skal gennemføre en ungdomsuddannelse. Selvom der altså er en svagt positiv udvikling for så vidt angår andelen af elever, der faktisk er i gang med en ungdomsuddannelse 15 måneder efter afsluttet 9. klasse, så er der ifølge prognoserne fortsat en stor udviklingsopgave for København i at medvirke til, at en større andel af en ungdomsårgang vil komme til at gen-

nemføre en ungdomsuddannelse – både inden for en kortere tidsramme af 6 år og i det lange perspektiv på 25 år.

Elevernes uddannelsesparathed skal styrkes

Skolernes indsats har afgørende indflydelse på, hvor mange unge københavnere, der kommer til at gennemføre en ungdomsuddannelse. Derfor er det også vigtigt, at skolerne er i stand til at styrke elevernes uddannelsesparathed, så de har de rette faglige, personlige og sociale forudsætninger for at komme i gang med og gennemføre en ungdomsuddannelse. Og ligeledes er der en stor og vigtig opgave for skolerne i at hjælpe eleverne hen imod at træffe det rigtige valg første gang. Ungdommens Uddannelsesvejledning, Ungdomsskolen mfl. har en vigtig opgave i at støtte skolerne i dette arbejde. Men det er skolerne, der har det grundlæggende ansvar for den største gruppe af de unge.

På Katrinedals Skole har man med udgangspunkt i den forskningsbaserede AVID-model arbejdet målrettet på at styrke elevernes uddannelsesparathed. Modellen retter sig især mod elever fra uddannelsesfremmede hjem, men den har på skolen dannet grundlag for en ny udskolingsmodel, hvor det meste af undervisningen gennemføres i forskellige, skiftende faghold frem for klasser. Alle elever har et basishold og en basislærer, som følger dem i hele forløbet, men nogle elever har også en mentor, som kan følge dem særligt tæt og arbejde løbende med dem i forhold til arbejds- og læringsstrategier, målsætning og motivation.

Børne- og Ungdomsforvaltningen har i efteråret 2015 kortlagt behovet for indsatser i udskolingen, der kan styrke elevernes uddannelsesparathed og overgang til ungdomsuddannelse. Kortlægningen peger på, at tydelig retning, krav og systematik i arbejdet med udskolingen vil være effektivt og at skolerne skal understøttes i deres arbejde med at nå målene. Mere konkret giver det anledning til at fortsætte og videreudvikle indsatserne inden for en række områder, der omfatter kapacitetsopbygning, bedre faglige resultater, styrket motivation og kompetencer blandt eleverne og et bedre kendskab til uddannelsesmulighederne efter folkeskolen:

- Der skal ske en bydækkende opbygning af lokal kapacitet i udskolingen til at forberede eleverne på at påbegynde og gennemføre en ungdomsuddannelse ved bl.a. at udpege udskolingsambassadører på alle skoler, gennemføre praksisnær kompetenceudvikling, indføre "kørekort" til udskolingen for de lærere, der underviser i udskolingen, og styrke samarbejdet imellem skoler og erhvervsliv.
- Der skal skabes bedre faglige resultater for elever med særlige udfordringer ved bl.a. at tilbyde korte, intensive faglige kurser, sommerkurser rettet mod optag på erhvervsuddannelse og kollektiv vejledning. Der skal ske en tidligere opsporing (fra 6. klasse) af de elever, der kan have behov for en særlig, faglig indsats.
- Motivation, sociale og personlige kompetencer skal styrkes hos eleverne ved bl.a. at udvikle og anvende bedre redskaber til den løbende feedback og dialog imellem elever, lærere og vejledere

Trivsel

Dette kapitel har fokus på elevernes trivsel og oplevelse af at gå i skole. Trivsel er både vigtigt i sig selv, og så er det en vigtig medvirkende faktor for elevernes motivation og generelle engagement i skolen. Derfor er et af de fem pejlemærker for de københavnske skoler også, at:

Alle elever skal have et godt skoleliv, hvor de trives

”Eleverne tilbringer ti betydningsfulde år af deres liv i skolen. Her skal de trives og udvikle sig. De skal opleve en glæde ved at gå i skole, der motiverer og understøtter deres læring.”

I forbindelse med folkeskolereformen er det besluttet nationalt at følge og dokumentere udviklingen i elevernes trivsel. Derfor gennemføres der fra 2015 nationale trivselsmålinger blandt alle elever. Skolernes resultater fra den nationale trivselsmåling danner grundlag for den første del af redegørelsen for, hvordan eleverne i København trives.

Den anden del af redegørelsen for elevernes trivsel baserer sig på skolernes registrering af elevfravær. Elevernes sygefravær kan nemlig i et vist omfang ses som en indikator for trivsel. Der vil ofte være en sammenhæng imellem et højt fravær og den enkelte elevs trivsel. Samtidig er det velkendt, at fravær i sig selv kan medvirke til dårligere trivsel. Det gælder både for den enkelte elev, som marginaliseres mere jo mere vedkommende er væk, og for fællesskabet, som også påvirkes af enkeltindividets mere eller mindre systematiske fravær.

Måling af elevernes trivsel

Den nationale trivselsmåling er gennemført for første gang i foråret 2015. Resultaterne herfra kan derfor udelukkende repræsentere en baseline-måling, da der ikke er sammenlignelige historiske data på dette område.

Der er gennemført en undersøgelse blandt eleverne på 0.-3. klassetrin med i alt 20 spørgsmål, og så er der gennemført en undersøgelse blandt eleverne på 4.-9. klassetrin med i alt 40 spørgsmål. Det er blevet besluttet, at alle kommuner skal rapportere på trivslen hos deres elever via fire indeks, der er udviklet for resultaterne af den undersøgelse, der er gennemført blandt de ældste elever. De fire indeks omfatter: social trivsel, faglig trivsel, støtte og inspiration i undervisningen samt ro og orden. At undersøgelsen er blevet indekseret, betyder, at resultaterne på alle de spørgsmål, der knytter sig til faglig trivsel, er lagt sammen til ét resultat for den faglige trivsel, resultaterne på alle de spørgsmål, der knytter sig til social trivsel, er lagt sammen til ét resultat for den sociale trivsel og så fremdeles.

I det følgende præsenterer vi først resultaterne af trivselsmålingen opgjort i de fire indeks. Herefter nuancerer vi billedet med resultater på udvalgte enkeltspørgsmål blandt henholdsvis de yngste og ældste elever.

Faglig trivsel, social trivsel, støtte og inspiration samt ro og orden

Tabel 10: social trivsel 4.-9. klasse

Social trivsel	1-2	2-3	3-4	4-5
Gennemsnit i København	1 %	7 %	36 %	56 %
Gennemsnit i landet	1 %	6 %	34 %	59 %

Tabel 11: faglig trivsel 4.-9. klasse

Faglig trivsel	1-2	2-3	3-4	4-5
Gennemsnit i København	1 %	10 %	59 %	31 %
Gennemsnit i landet	1 %	10 %	59 %	30 %

Tabel 12: støtte og inspiration i undervisningen

Støtte og inspiration i undervisningen	1-2	2-3	3-4	4-5
Gennemsnit i København	5 %	30 %	55 %	11 %
Gennemsnit i landet	5 %	30 %	55 %	10 %

Tabel 13: Ro og orden 4.-9. klasse

Ro og orden	1-2	2-3	3-4	4-5
Gennemsnit i København	2 %	17 %	58 %	23 %
Gennemsnit i landet	1 %	16 %	58 %	25 %

Den Classenske Legatskole har analyseret resultaterne af den nationale trivselsmåling og efter et fælles udviklingsmøde arbejder de enkelte lærer-team videre med, hvordan støtte og inspiration kan styrkes for deres elever. Eleverne inddrages i dialogen, så de kan inspirere lærerne til, hvordan opgaven kan løftes bedre. Herudover arbejder skolen dels på, hvordan man kan anvende forskellige metoder til at nå målene i fagene og hvordan eleverne kan inddrages mere i disse, dels vil man styrke elevinddragelsen i planlægningen af undervisningen.

Som det fremgår, trives de københavnske skoleelever i 4.-9. klasse stort set lige så godt som eleverne på landsplan. Det betyder, at en ret stor del af eleverne (92 %) svarer i den positive ende af svorskalaen, når spørgsmålene vedrører social trivsel, og at der også generelt er mange (90 %), der svarer positivt, når det gælder den faglige trivsel. Eleverne er knap så tilfredse med de faktorer, der knytter sig til ro og orden, men 81 %, dvs. 4/5 af eleverne, placerer sig dog i den positive ende af svorskalaen på spørgsmålene under dette tema.

Støtte og inspiration i undervisningen er afgjort det område, hvor eleverne i København og på landsplan er mindst tilfredse. Således er der ikke mindre end 66 % af de københavnske elever i 4.-9. klasse og 65 % på landsplan, der placerer sig i den negative ende af svorskalaen på de spørgsmål, der relaterer sig til støtte og inspiration. Spørgsmålene under støtte og inspiration handler både om elevernes opfattelse af undervisningen som spændende eller kedelig, om de får hjælp af lærerne, når de har brug for det, og om de føler, at de har medbestemmelse på undervisningens indhold. Selvom det vil svinge fra skole til skole, hvad eleverne er mest tilfredse eller utilfredse med, er der grund til at undersøge, om der er spørgsmål, som er afgørende for, at støtte og inspiration i undervisningen generelt vurderes mere negativt end de øvrige områder for elevernes trivsel.

Ser vi nærmere på, hvad der især giver anledning til det samlede negative billede på området for støtte og inspiration, er det muligheden for medbestemmelse, som eleverne er mest utilfredse med. Det er kun meget få af eleverne (5 % i København og 4 % på landsplan), som svarer at de "tit" er med til at bestemme, hvad der skal arbejdes med i klassen, og næsten en fjerdedel af eleverne (23 %) svarer, at de er "uenige" eller "helt uenige" i, at lærerne sørger for, at elevernes ideer bliver brugt i undervisningen. Tilsvarende svarer ca. 17 % af de københavnske elever, at undervisningen "sjældent" eller "aldrig" er spændende, og ca. 13 % er enten "uenige" eller "helt uenige" i, at undervisningen giver dem lyst til at lære mere. Omvendt er det kun ca. 8 % af eleverne, som erklærer sig "uenige" eller "helt uenige" i, at lærerne er gode til at støtte dem og hjælpe dem i skolen,

når de har brug for det, og det er tilsvarende også kun 8 % af eleverne, der er "uenige" eller "helt uenige" i, at de andre elever i klassen er venlige og hjælpsomme. Hvis man spørger eleverne, er det med andre ord ikke så meget støtten i undervisningen som inspirationen, medbestemmelsen og lysten til at lære mere, der er udfordringer med.

Glæde ved skolen og oplevelsen af tryghed

Den inddeling i fire overordnede områder for elevernes trivsel, som man fra ministeriets side har ønsket, at den nationale trivselsmåling skulle formidles i, giver på mulighed for at rapportere på mange forskellige trivsels spørgsmål på en let og overskuelig måde. Imidlertid er der enkelte, afgørende områder for elevernes trivsel, som det bliver vanskeligere at gennemskue. Det gælder både den almindelige glæde ved skolen og de helt konkrete, men meget centrale spørgsmål, om børnene føler sig trygge og/eller oplever at blive moppet/drillet. Alle afgørende parametre for et generelt godt skoleliv for det enkelte barn. I det følgende gengiver vi derfor svar på enkelte af de spørgsmål, eleverne har svaret på i trivselsmålingen, ligesom vi både belyser, hvad de mindste elever (0-3. klasse) og de ældste elever (4-9. klasse) oplever.

Tabel 14: Glad for din skole 0-3. klasse

Er du glad for din skole?	Nej	Ja lidt	Ja meget
Gennemsnit i København	2 %	26 %	71 %
Gennemsnit i landet	3 %	26 %	71 %

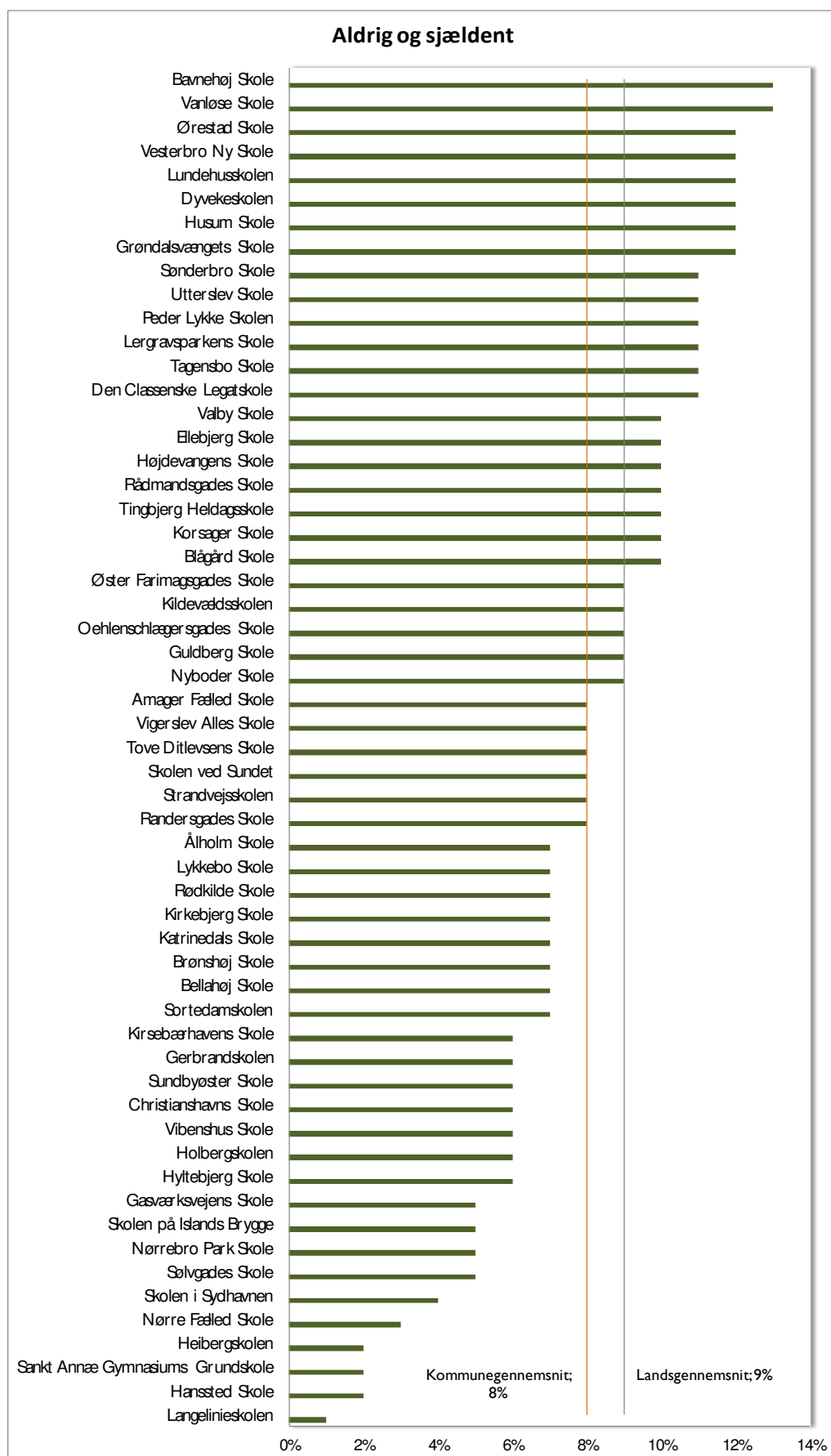
Tabel 15: Glad for din skole 4-9. klasse

Er du glad for din skole?	Aldrig	Sjældent	Engang imellem	Tit	Meget tit
Gennemsnit i København	1 %	5 %	24 %	43 %	27 %
Gennemsnit i landet	1 %	4 %	23 %	43 %	29 %

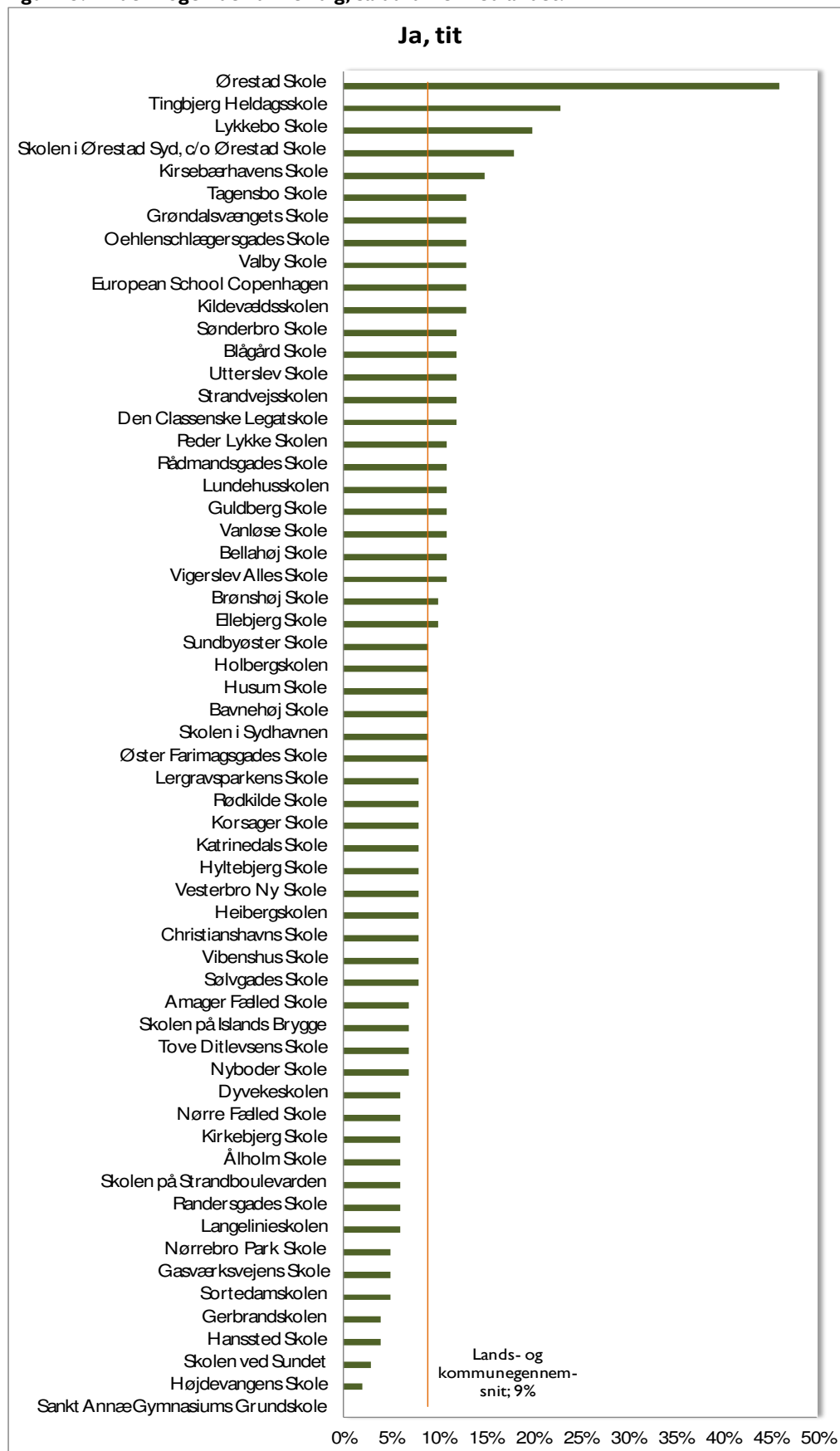
Som det fremgår, er eleverne i København og på landsplan generelt glade for deres skole. Der er færre af de mindste elever, der svarer negativt på spørgsmålet end der er blandt de større elever. Forskellen gør sig i højere grad gældende i København end den gør på alle landets skoler.

Generelt er forskellene på alle skolerne i København og landsgennemsnittet imidlertid meget lille. Vil man tættere på, hvordan eleverne trives, kan det derfor være relevant at se på forskellene på de enkelte skoler. Det belyser vi nedenfor med spørgsmålene vedr. elevernes tryghed og deres oplevelse af drilleri og mobning.

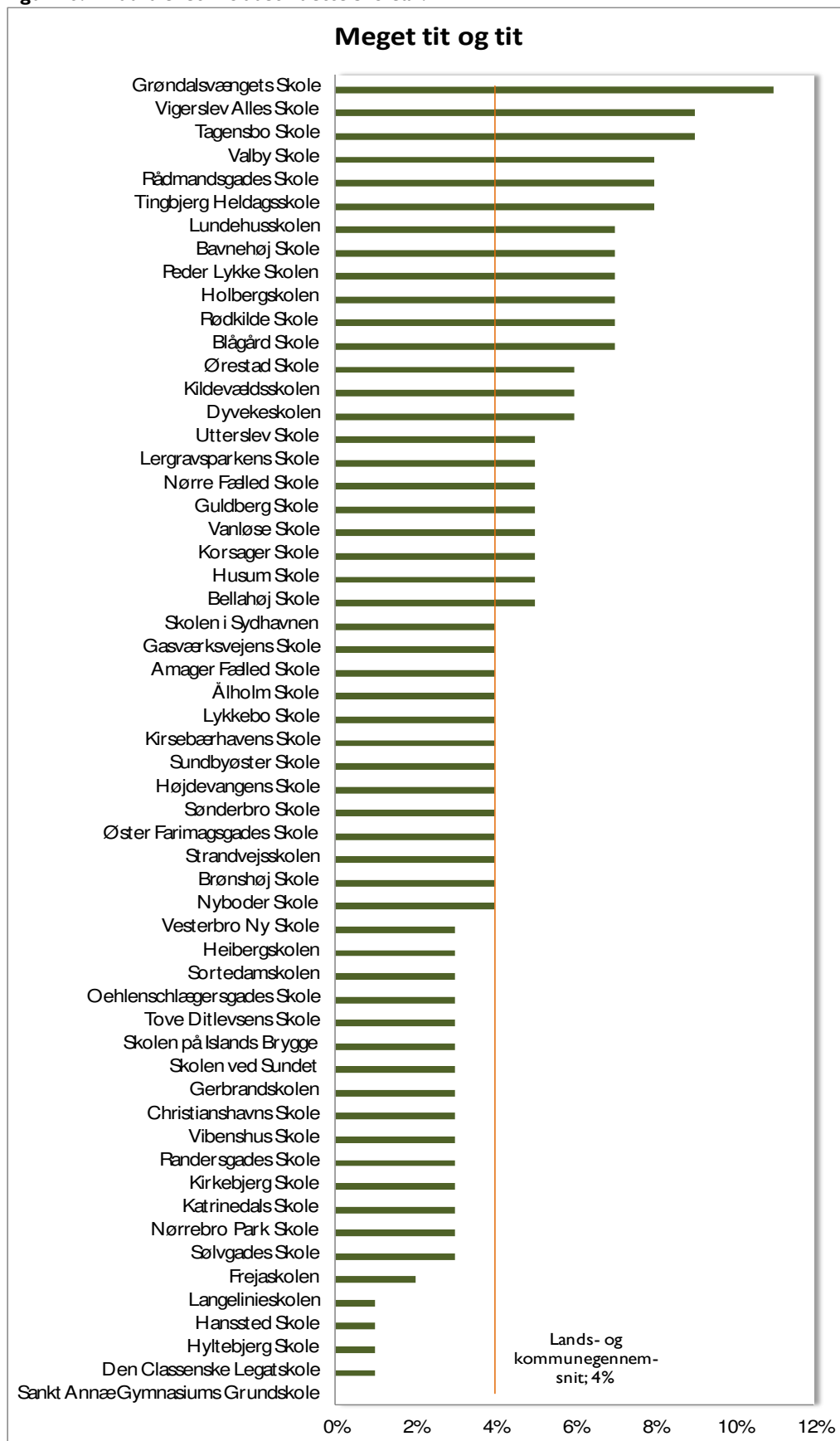
Figur 14: Hvor ofte føler du dig tryk i skolen?

Figur 15: Er der nogen der driller dig, så du bliver ked af det?

Figur 16: Er du blevet mobbet i dette skoleår?

Som det fremgår, er der på de enkelte svar ganske store variationer på tværs af skoler. 8 % af eleverne i 4-9. klasse svarer, at de aldrig eller sjældent føler sig trygge i skolen (mens 77 % omvendt svarer "altid" eller "for det meste"). Men spændet imellem eleverne på den skole, hvor der er færrest, som sjældent føler sig trygge, og den skole, hvor der er flest, der sjældent føler sig trygge er på over 10 procentpoint. Ligeledes er der i København såvel som på landsplan ca. 9 % af de små elever, der oplever at de tit bliver drillet, så de bliver kede af det. På flere af skolen ligger andelen af elever, der tit har den oplevelse, imidlertid på 5 % eller mindre end det, mens det på enkelte andre skoler er 15 % eller flere, der har oplevelsen af tit at blive drillet, så de bliver kede af det. Spørger man de større elever, om de er blevet mobbet i dette skoleår, er det både i København og på landsplan 4 %, der har haft denne oplevelse. Ser vi på fordelingen på skoler, er der imidlertid også nogle skoler, hvor mobbeprocenten er mindre, mens den desværre på ganske mange skoler er større.

Netop mobbeprocenten har i København været fulgt tæt over en årrække. Tidligere blev der årligt gennemført en trivselsundersøgelse blandt eleverne i 4-9. klasse, det såkaldte Københavnerbarometer, hvor mobbeprocenten blev brugt som en indikator for elevernes generelle trivsel. Det stærke fokus på elevernes trivsel og særligt andelen af elever, der følte sig mobbet, betød at mobbeprocenten over en årrække blev nedbragt fra ca. 16 til 9. Selvom den intensive mobning i den nationale trivselsmåling ligger på 4 procent af eleverne, hvilket kan synes lavt, er det vigtigt at der også fremover sikres et stærkt og vedvarende fokus på, at ingen elever i den københavnske folkeskole skal føle sig mobbet. Her er det vigtigt at fokusere på, at der er et særligt forbedringspotentiale på de skoler, der ligger op til tre gange så højt som gennemsnittet.

På Amager Fælled Skole har man fra 2015 igangsat en systematisk indsats for, at styrke elevernes perspektiv i arbejdet med trivsel og skolemiljø. Skolen gennemfører udover den nationale trivselsmåling i foråret en særlig klassetrivselsundersøgelse i efteråret, som danner grundlag for dialogmøder med alle årgange og klasser. På tre fordybelsesdage om året er de overordnede temaer er trivsel, samvær og fællesskab, og der vil bl.a. blive arbejdet med "OL i venskab".

Skolernes indsats for at styrke elevtrivslen

Der er på skolerne generelt et stærkt fokus på elevernes trivsel og langt de fleste skoler giver i de lokale kvalitetsrapporter eksplicit udtryk for opfattelsen af den gode trivsel som en afgørende forudsætning for elevernes læring og udvikling. Derfor arbejder skolerne også kontinuerligt med initiativer, der kan styrke trivslen. Det sker både som en integreret del af skoleårets cyklus og i forlængelse af de resultater, der har været af den nationale trivselsmåling.

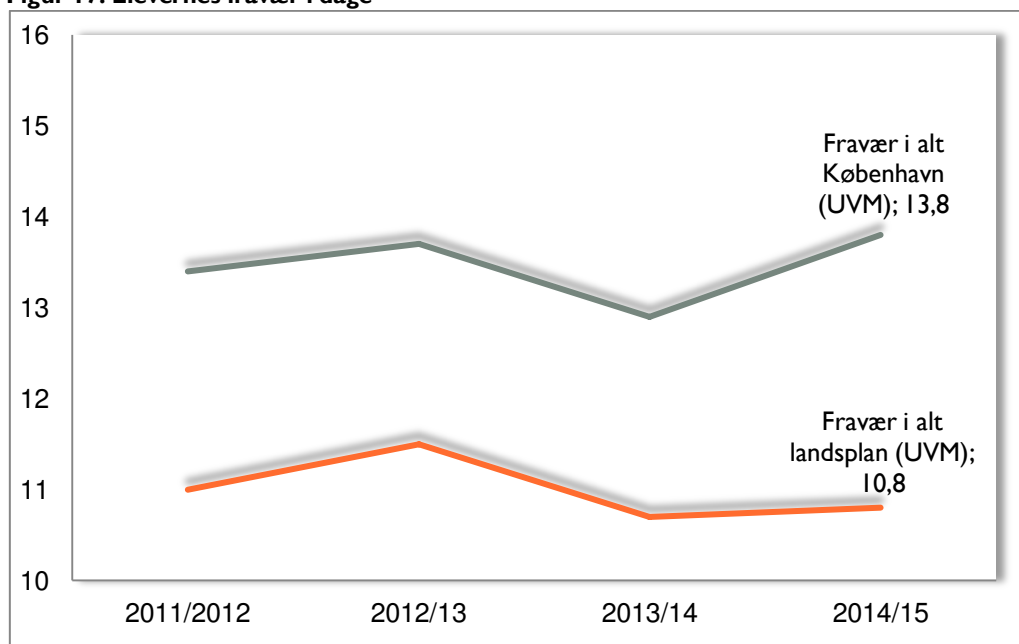
Fælles for en del af skolerne er initiativer som trivselsdage, hvor eleverne er med til at formulere, hvad der kan skabe øget trivsel, og et fælles systematisk fokus på elevtrivsel i elevrådene, i medarbejderteam og mellem skoleledere og medarbejdere og med inddragelse af skolens ressourcecenter. Da mange skoler har kunnet konstatere en bemærkelsesværdig mindre tilfredshed med området for støtte og inspiration i forhold til de øvrige trivselsområder, er der også en række initiativer, der forholder sig eksplicit til dette tema og herunder også til den medbestemmelsesdimension, der især ser ud til at være en udfordring:

- En skole vil øge elev-elev-læringen som en del af elevernes faglige udvikling og deres mulighed for at være gode rollemodeller.
- En anden skole vil arbejde videre med forskellige metoder til, hvordan målene i fagene kan nås og hvordan eleverne kan få indflydelse på disse. Man vil også arbejde mere systematisk med direkte elevinddragelse i forhold til undervisningens tilrettelæggelse generelt og for den enkelte elev, hvor bl.a. elevplaner og elevsamtaler kan være gode værktøjer.
- En tredje skole arbejder ud fra en filosofi om, at man først har lært noget, når man kan anvende det i praksis, og at det er det, der er med til at gøre undervisningen mere spændende og inspirerende, som trivselsmålingerne ovenfor viser, at eleverne efterlyser – fx at opføre en musical, udgive en web-avis eller lave et tv-indslag for hele skolen.

Elevfravær

På alle skoler registrerer man elektronisk elevernes fravær i tre forskellige kategorier: sygdom, ulovligt fravær og ekstraordinær frihed. Det er klart, at ekstraordinær frihed, som er fravær, som skolen har godkendt er mindre problematisk en både (meget) sygdom og ulovligt fravær. Imidlertid belyser vi i det følgende alene elevernes samlede fravær. Det skyldes, at skolernes registreringspraksis fortsat er så relativt forskellig, at tallene for de enkelte typer er fravær ikke er fuldstændigt entydige. Der arbejdes imidlertid på at styrke skolernes registrering og indsats overfor fravær. Fremadrettet vil det derfor også være et område, der kan rapporteres mere præcist og sættes mere målrettet ind på.

Figur 17: Elevernes fravær i dage

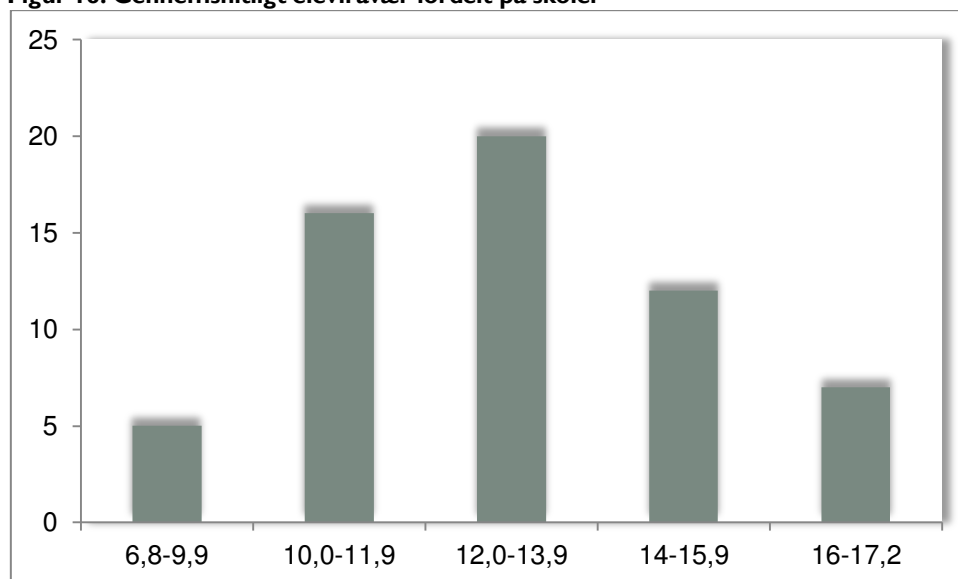

Elevfraværet har ligget ret stabilt over de sidste tre år. Hvor der 2013/14 var et mindre fald, så peger data for 2014/15 på, at tallet igen er stigende. Som det fremgår, er det gennemsnitlige fravær pr. elev pr. år noget højere i København end i landet samlet set. Hvor det på landsplan er på 10,8 dage, er det i København 13,8 dage, altså 3 dage mere pr. elev om året.

Også når man sammenligner København med de øvrige fem største byer i Danmark (Århus, Odense, Aalborg, Esbjerg og Randers), er fraværet højt. Ingen af de øvrige såkaldte 6-byer har så højt et elevfravær som man har i København, og både i Århus, Odense og Aalborg er elevfraværet lavere end det er på landsplan. Det peger på, at der fortsat er behov for, at der på skolerne arbejdes systematisk og fokuseret på at nedbringe elevfraværet. Det gælder især de skoler, hvor elevfraværet er højere end det er på byniveau. Men det gør sig også gældende for de skoler, hvor elevfraværet måske nok er lavere end byniveauet, men højere end det er på landsplan.

I figur 18 nedenfor viser vi den spredning, der er i elevfraværet fra skole til skole.

Figur 18: Gennemsnitligt elevfravær fordelt på skoler

Som det fremgår, er det ret få af skolerne, 5 skoler, hvis elevfravær ligger under 10 dage pr. elev i gennemsnit. En ganske stor del af skolerne har et elevfravær imellem 10 og 12 dage i gennemsnit pr. år, og den største enkeltgruppe er skolerne, der har et elevfravær imellem 12 og 14 dage i gennemsnit pr. år. Det gælder 20 af de i alt 59 skoler, der er medtaget i beregningen. Som det også fremgår, er der flere af skolerne, der har et elevfravær på 16-17,2 dage i gennemsnit pr. år end der er skoler, der har et elevfravær på 6,8-9,9 dage i gennemsnit pr. år. Andelen af skoler med højt elevfravær er med andre ord større end andelen af skoler med lavt elevfravær.

Nørrebro Park Skole deltager i et projekt om øget opmærksomhed på fravær, hvor der bl.a. er hyppige samtaler med familien og fraværende elever afhentes. Desuden vil skolen styrke samarbejdet om fravær med skolens socialrådgiver: for elever med over 10 % fravær skal der laves en indsatsplan, og skoleledelsen vil holde månedlige møder med skolesocialrådgiveren, hvor fraværet gennemgås.

Som det fremgår, er der på mange skoler behov for en fortsat fokuseret indsats for at nedbringe elevernes fravær. Skolerne har i dag en række metoder og værktøjer til rådighed i forhold til både at følge og sætte ind over for særligt højt fravær. Når der fortsat er et så højt fravær på nogle skoler, kan der også være behov for, at forvaltningen intensivere opfølgningen på skolernes indsats for at bringe fraværet ned. Det er klart, at der på nogle skoler er særlige udfordringer med enkelte elever, der har et meget højt fravær og i nogle tilfælde stort set ikke kommer i skole. I de tilfælde vil enkelte elevers fravær kunne trække det samlede gennemsnitlige fravær op. Der vil imidlertid typisk være tale om elever, for hvem der også allerede er en sag i Socialforvaltningen. Derfor samarbejder Børne- og Ungdomsforvaltningen og Socialforvaltningen i foråret 2016 om, hvordan både den generelle fraværsindsats og indsatsen for de mest udsatte børn kan styrkes.

Tillid og attraktivitet

Dette kapitel behandler flere forskellige dimensioner af spørgsmålet om tillid til skolerne og skolens attraktivitet. Der ses både på brugerne (i særdeleshed forældres) adfærd og på medarbejdernes oplevelse af skolen som et attraktivt sted at arbejde.

Et af de tre nationale mål for folkeskolen er, at:

Tilliden til og trivlsen i folkeskolen skal styrkes blandt andet gennem respekt for professionel viden og praksis

Dette mål er i vidt omfang overensstemmende med det sidste af de fem pejlemærker for Københavns folkeskoler, hvor:

Tilliden til skolerne og respekten for professionel viden og praksis skal højnes, så forældrene i København vælger folkeskolen

”For at fastholde forældrene i folkeskolen og dermed sikre en fortsat sammenhængskraft i samfundet er det nødvendigt at styrke forældrenes tillid til og engagement i folkeskolen og øge respekten for lærernes professionelle viden og praksis. Samarbejdet om elevens faglige progression, trivsel og udvikling skal foregå i et ligeværdigt samarbejde mellem forældre og skole. Der skal være fokus på forældrenes ressourcer i forhold til at give barnet de bedste forudsætninger for en god skolegang.”

I første del af kapitlet belyses spørgsmålet om tillid og attraktivitet igennem forældres aktive tilvalg af folkeskolerne i København. Det handler først og fremmest om, i hvilket omfang forældre vælger de københavnske folkeskoler til deres børn, når de skal starte i skole. Dernæst handler det om, hvor godt det lykkes skolerne at fastholde eleverne, når de går på skolen.

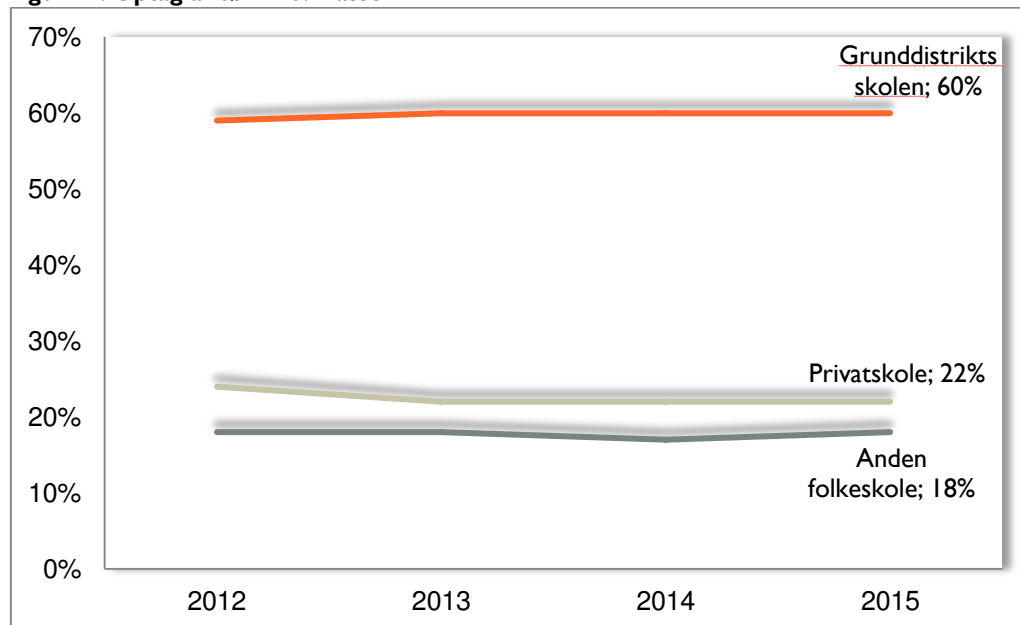
I den anden del af kapitlet belyses spørgsmålet om tillid og attraktivitet igennem medarbejdernes sygefravær og deres oplevelse af skolen som arbejdsplads. Det siger først og fremmest noget om skolernes attraktivitet set fra medarbejdernes perspektiv. Medarbejdernes tilfredshed og sygdom kan imidlertid også spille tilbage på forældre og børns oplevelse og tillid og dermed også den attraktivitet skolerne har mere generelt.

Forældrenes til- og fravalg af skolerne

I figur 19 viser vi skolevalg for forældre til børn, der skal starte i 0. klasse. Figuren viser både, hvor mange forældre, der har valgt at lade deres børn starte i skole på den lokale folkeskole, grunddistriktsskolen, hvor mange, der har valgt en anden folkeskole i kommunen og hvor mange, der har valgt privatskole. Der har tidligere været tradition for at belyse skolernes attraktivitet ved skolestart ved at inddrage alle børn i 0-2. klasse i beregningen. Det skaber på den enkelte skole en mere jævn udvikling fra år til år. Men det giver ikke skolerne mulighed for at følge resultatet af den særlige indsats, der hvert år gøres for at tiltrække børn og forældre ved skolestart. Derfor er det i år blevet valgt at

opgøre tallet for de børn, der er startet i 0. klasse og i den forbindelse genberegne tallene fra tidligere år.

Figur 19: Optag af børn i 0. klasse

Det samlede optag af elever i 0. klasse har over de sidste fire år ligget ret stabilt. 60 % af børnene, der startede i 0. klasse i august 2015, kom på den lokale folkeskole, mens 18 % af børnene kom på en anden folkeskole i byen. Da der er frit skolevalg, er det umiddelbart uproblematisk, og i nogle områder af byen er der ligefrem tradition for, at forældrene i området vælger meget frit på tværs af skoledistrikter, mens der i andre områder er større tradition for, at man vælger den lokale folkeskole. 22 % af børnene, der skulle starte i skole i august 2015, startede på en privatskole. Denne procentandel har også ligget relativt stabilt de sidste år, om end der fra 2012 til 2013 var et lille fald i andelen af forældre, der valgte privatskole til deres børn.

Det er, som det også fremgår af pejlemærket om tillid og attraktivitet, en ambition for byen, at forældrene i København vælger folkeskolen. Jo flere forældre, der vælger folkeskolen, des bedre vil skolen kunne spejle det lokalsamfund, den er en del af. Og jo større diversitet, der er i skolernes elevgrundlag, des flere faglige og sociale fællesskaber er det muligt at skabe inden for skolens rammer. Derfor indgår skolernes arbejde med at styrke deres attraktivitet også i den faglige ledelsesdialog imellem forvaltning og skoler.

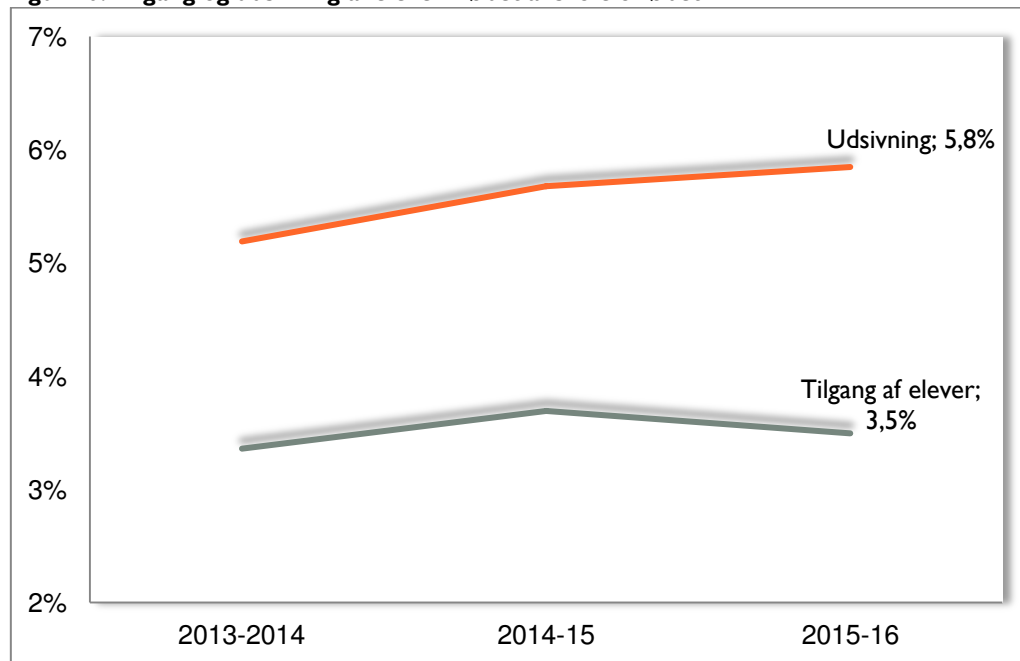
Mange af skolerne gør en stor indsats for at tiltrække elever og forældre, og på flere skoler er det også lykkedes, at motivere flere forældre til at vælge folkeskolen. Det er imidlertid også vigtigt at være opmærksom på, at der i nogle områder kan være forhold, som skolerne har mindre indflydelse på. Det kan fx være en stærk tradition for at vælge privatskole, som det fx er tilfældet nogle steder på Østerbro, eller etableringen af en ny friskole i området. Ligeledes kan det være en stor udfordring for en skole at få vendt et negativt ry i lokalområdet, uanset om dette ry skyldes forhold, der ikke er aktuelle længere.

En anden indikator for skolernes arbejde med tillid og attraktivitet end resultaterne med at tiltrække børn i 0. klasse er evnen til at fastholde de elever, der går på skolen i løbet af deres skoletid og tiltrække nye elever undervejs. Resultaterne på dette parameter belyses i figur 20 nedenfor. Udsivningen beregnes på baggrund af de børn, der forlader skolen

På Kirsebærhavens Skole har man iværksat en række initiativer for dels at styrke forældresamarbejdet – og tilliden imellem forældre og skole, dels at gøre skolen mere kendt og attraktiv for de børn, der skal starte i 0. klasse: de lokale børnehavebørn kommer i skolepraktik, de inviteres til julehygge, fastelavn og ”plant-et-løg” og forældrene inviteres ligeledes til udvidede introduktionsarrangementer. Herudover arbejder skolen målrettet på at skabe bedre og mere sikre skoleveje, så alle forældre til børn i grunddistriktet kan føle sig trygge ved, at deres barn skal gå i skole.

undervejs i skoleforløbet uden samtidig at skifte adresse. Tilgangen repræsenterer alle elever, der kommer til.

Figur 20: Tilgang og udsivning af elever i løbet af skoleforløbet

Der er på tværs af skolerne i København en ret stabil tilgang af elever undervejs i skoleforløbet, og ligeledes er andelen af elever, der forlader skolerne uden samtidig at skifte adresse ret stabil, men svagt stigende. Som det fremgår, er andelen, der forlader skolerne undervejs i skoleforløbet større end andelen, der kommer til, og derfor får mange skoler typisk også færre elever på de ældste klassetrin end de har på de yngre.

Selvom tallene på kommuneniveau er ret stabile, kan der på de enkelte skoler være større udsving fra år til år. Her er det selvfølgelig en væsentlig opgave for den enkelte skole - eventuelt understøttet af forvaltningen - at analysere baggrunden for bevægelserne fra år til år samt eventuelt at sætte ind med tiltag for fx at nedbringe udsivningen af elever undervejs. På de enkelte skoler såvel som på kommuneniveau arbejdes der herudover med at udvikle attraktive udskolingstilbud. Det er dog ikke et mål i sig selv, at elever ikke skal skifte skole i løbet af deres skoleforløb. Det kan være positivt for den enkelte med et skift, og på mange skoler er der i skoleforløbets struktur flere naturlige tidspunkter at foretage et skoleskift, hvis den enkelte elev og forældrene ønsker det. Det afgørende er, at elever og forældre ikke søger væk fra skolen pga. negative oplevelser eller forventninger, men at de søger hen imod andre attraktive skoletilbud, gerne inden for rammerne af folkeskolen. Og selvom folkeskolen i København netto afgiver elever til privatskolerne undervejs i skoleforløbet, så er der også en stor del af eleverne, der bevæger sig på tværs af folkeskolerne.

Som det fremgår af tabellen nedenfor over den samlede udsivning pr. klassetrin på tværs af skolerne, så er det især hen imod slutningen af skoleforløbet, at eleverne skifter skole. De største bevægelser sker på 7. og 9. klassetrin, hvor 10 % af eleverne skifter skole uden samtidig at skifte adresse. Men også på 6. og 8. klassetrin er der et større frafald end på andre klassetrin, idet der her er 8 % af eleverne, der skifter skole uden samtidig at skifte adresse.

Tabel 16: Samlet udsivning pr. klassetrin

Udsivning på klassetrin	2013/14	2014/15	2015/16
1. klassetrin	2 %	3 %	2 %
2. klassetrin	2 %	3 %	3 %
3. klassetrin	5 %	6 %	5 %
4. klassetrin	4 %	3 %	4 %
5. klassetrin	4 %	5 %	5 %
6. klassetrin	7 %	7 %	8 %
7. klassetrin	9 %	10 %	10 %
8. klassetrin	7 %	8 %	8 %
9. klassetrin	8 %	9 %	10 %
Hovedtotal	5,2 %	5,7 %	5,8 %

Medarbejdernes trivsel og sygefravær

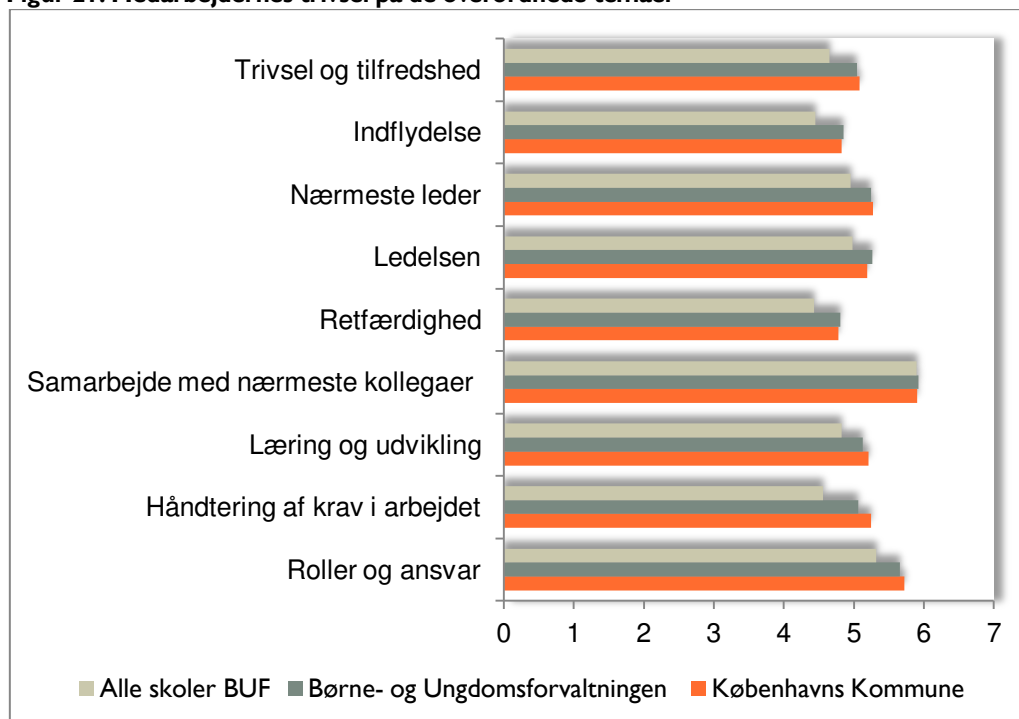
I tabel 17 nedenfor viser vi udviklingen i medarbejdernes sygefravær. Fraværet er opdelt på kort og langt sygefravær. Det skyldes, at enkelte medarbejders langvarige sygefravær ellers vil kunne skævvride det generelle billede af sygefraværet på en skole. Samtidig repræsenterer kort og langt sygefravær typisk to forskellige udfordringer, både for skolen og for elever og forældre.

I umiddelbar forlængelse af tabellen for sygefravær viser vi først trivslen for medarbejderne på skolerne, sådan som den overordnet tager sig ud i den seneste trivselsmåling fra 2015. Medarbejderne bliver i trivselsundersøgelsen bedt om at besvare hvert spørgsmål med et tal fra 1-7, hvor 1 betegner det mest negative, mens 7 betegner det mest positive. Figur 21 belyser, hvordan medarbejderne på skolerne har svaret på de overordnede temaer i trivselsundersøgelsen sammenlignet med alle medarbejdere i Børne- og Ungdomsforvaltningen og i Københavns Kommune. Den generelle tendens er, at medarbejderne på skolerne i trivselsundersøgelsen for 2015 svarer mere negativt end sammenligningsgrupperne. Derfor viser vi i tabel 18, hvilke 4 spørgsmål der har været den største negative udvikling fra 2013 til 2015.

Tabel 17: Medarbejdernes sygefravær

Sygefravær medarbejdere opgjort i dagsværk	2011	2012	2013	2014
Kort sygefravær	7,3	6,9	7,2	7,1
Langt sygefravær	5,1	5,1	5,1	6,5
Sygefravær i alt	12,4	12,0	12,3	13,6

Figur 21: Medarbejdernes trivsel på de overordnede temaer

Tabel 18: størst negativ udvikling fra 2013 til 2015

Spørgsmål	Udvikling	Score 2013	Score 2015
Kan du udføre dit arbejde uden at være generet af uro og støj	-1,3	4,7	3,4
Er du tilfreds med kvaliteten af det arbejde, du udfører?	-0,9	5,6	4,7
Har du indflydelse på, hvordan du udfører dit arbejde?	-0,7	5,9	5,2
Bliver konflikter løst på en retfærdig måde?	-0,6	5,3	4,7

Der har generelt været en negativ udvikling i både sygefravær og trivsel blandt medarbejderne på skolerne. I 2014 var det samlede sygefravær på 13,6 dage i gennemsnit pr. medarbejder, hvilket var over en dag mere end i de foregående år.⁴ Ligeledes viser den trivselsmåling, der blev gennemført i foråret 2015 blandt alle medarbejdere i Københavns Kommune, at medarbejderne på byens skoler på en række overordnede temaer var mindre tilfredse end gennemsnittet af medarbejderne i Børne- og Ungdomsforvaltningen og i Københavns Kommune generelt.

Det er i lyset af den store omstillingsproces, skolerne befinder sig i i disse år, forventeligt, at trivsel og tilfredshed blandt medarbejderne bliver påvirket. Udover folkeskolereformen, der trådte i kraft fra skoleåret 2014/15, er der også blevet implementeret en ny arbejdstidsaftale for lærerne med væsentlige ændringer i deres arbejdsvilkår. Ikke desto mindre er det bekymrende, at trivslen blandt medarbejderne er faldet så gennemgående.

Undersøgelser peger på, at trivsel og høj social kapital generelt har positiv betydning for kerneydelserne og den faglige kvalitet. Herudover er det vigtigt for skolerne at være attraktive arbejdspladser for at kunne rekruttere dygtige medarbejdere. Derfor arbejdes

⁴ Det ville i denne sammenhæng have været hensigtsmæssigt at belyse udviklingen i sygefraværet i 2015. Pga. fejl i it-systemerne er de foreløbige tal imidlertid for usikre, og der er ikke på indeværende tidspunkt foretaget den samlede kvalitetssikring, der gør det relevant at medtage tallene her.

der på de enkelte skoler og i Børne- og Ungdomsforvaltningen generelt også på at styrke væsentlige forudsætninger for medarbejdernes trivsel:

- Ledelse: fortsat styrkelse af den faglige ledelse, der også er en del af folkeskolereformprogrammet, og udvikling af god skoleledelse med udgangspunkt i en tværgående skoleledelsesprofil samt differentierede kompetenceudviklingsindsatser
- Styrkelse af medindflydelse, medbestemmelse og medansvar
- Arbejds miljø (støj/uro): fokus på både de fysiske rammer og den pædagogiske praksis
- Forandringer og nye organiseringsformer: der arbejdes på forskellig måde på at afhjælpe det pres, som både lærere og pædagoger på skolerne oplever, de står i. Det handler blandt andet om at nytænke og udvikle måder at planlægge og tilrettelægge undervisningen på, give bedre mulighed for vikardækning, nytænke samarbejdet med andre faggrupper mv.

Appendiks

Det er jf. bekendtgørelsen for kvalitetsrapporter obligatorisk at medtage data på, hvor eleverne er 9. måneder efter at de er gået ud af 9. klasse. Eftersom det derudover er obligatorisk at medtage data for, hvor eleverne er 3 og 15 måneder efter, er det vurderingen, at status for, hvor eleverne er 9 måneder efter er mindre afgørende for analysen i kvalitetsrapporten. Tallene præsenteres dog i figur 22 her.

Figur 22: Elevernes placering 9 måneder efter afsluttet 9. eller 10. klasse

